

Wárágà Pólò dré tìsìle Rómàbhá ì dré dhi

© 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Licence - Creative Commons CC:BY-NC-ND

Wárágà Pólò dré tisìle Rómàbhá i dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle mónnyá ka'ìbhá Rómà na dhi i dré dhi 'i. Rómà nda tá bhàandre kàdrì Rómà ki òpè drìle dhi 'i. À adré kisùá dhi, Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi àmvolésè dhi, akódhi ni ka'ìbhá àruka Yúdà ànzi ró, ngóro Àkílà i Pìrisíkà be dhi i tìni dhi, ì lè tá Rúbí Tani longó Rómà na gò, Èkèlézyà bhàzo kònàle (Tà 'òle dhi i 18:2). Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì tà ledézó kitswázó lile mónnyá ka'ìbhá kònàle nda ki no dhi bvó. Adré àyi ki le nòle drìdrì dré dra lizo Èsèpányà na dhi kandrà.

Di wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò adré Rúbí Tani ni tà àndu ngì mibhalé tí. Adré kpà àzì bhàle í drígá adrézó lile Rúbí Tani longó mónnyá sùrú twá ro dhi i véna dhi ni tà ta. Adré tàá dhi, Rúbí Tani nda adré láti Giká dré adrézó móndí ki bha gyägya í kandrà dhi ni tà tadhá. Akódhi adré ngbà 'í àyi ki bha gyägya àyi ki tà ka'ika'lì sè (Rómàbhá i 1:16-17).

Pólò adré tadhá dhi, mónnyá títì dhi i tàkonzì ni rìnyí zàle (1:18–3:20). Di Giká adré àyi ki bha gyägya í kandrà, ì dré Yésu Krísto ni ka'ile dhi sè (3:21–4:25). Ì kò'o kònìni dhi, Giká adré àyi ki atrì tàkonzì ni rìnyí lésè, ìndì dràdrà ni rìnyí lésè (5:1-21). Adré di lèá dhi, ì kàdré àyi ki no ngóro móndí dràbhá tàkonzì lésè dre gò, ì dré adrézó lídrì fbe Krísto na dhi i ró (6:1–7:25). Ì kàdré kpà atsílé Tírí Lólo ni rìnyí sè, adrélé trobe Giká ni lèle kàdrì dré tadhálé àyi dré Krísto na dhi rú (8:1-39).

Àmvolásà dhi, Pólò adré tà twátwa dhi ki tadhá: mónnyá Giká dré zàle adrélé ína i ró dhi ki tà, mónnyá sùrú twá ro dhi ki tidrima Yúdà ànzi fbe dhi, àma ki fèma Giká dré dhi, lèle ni tà, àma ki bhàma mónnyá àma drìle dhi ki rìnyí zàle dhi, àma ki adrúpi ki tàbvó tàma ko dhi, ìndì àma ki adrúpi ki 'òma ledhélé

tàkonzì na ko dhi.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì tà dré adrézó wárágà kònìdhi ni tisì dhi (1:1-17)
- 2) Móndyá tíí dhi i tàkonzì ni rìnyí zàle (1:18-3:20)
- 3) Tà Gìká dré adrézó móndí ki tídrí dhi (3:21-4:25)
- 4) Lídrì tídhí ro Krísto na dhi (5:1-8:39)
- 5) Móndyá sùrú twá ro dhi ki tídrìma Yúdà ànzi íbe dhi (9:1-11:36)
- 6) Móndyá ka'ìbhá dhi ki atsima (12:1-15:13)
- 7) Tà tàle kùdù ro dhi i, ìndì mòdo fèma (15:14-16:27)

1

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Yésu Krísto ni màràbà, má adré wárágà kònìdhi ni tisì ma. Gìká azí ma adrélé àpóstolò ro gò, áma bhàzo twá adrélé áyi Rúbí Tani longó dhi bvó.

² Lazí tá Rúbí Tani nda ni tà drìdrì áyi pròfétà i tí gò, i dré tà nda ki tisìzo akódhi ni Kúlí lólo dhi na.^a ³ Rúbí Tani nda adré akódhi ni Mvá, àma ki Mírì Yésu Krísto ni tà tadhá kòdhya. À ti tá akódhi nda móndí ro ópí Dàwídì ni sùrú na. ⁴ Dì, Gìká tadhá ína ngádra 'á dhi, akódhi áyi Mváagó 'i káyà dhi, dré akódhi ni tingalé dràdrà lésè Tírì Lólo ni rìnyí sè dhi sè. ⁵ Krísto nda sè dhi, Gìká bhà áyi togó tani àma rú, àma ki bhàzo adrélé àpóstolò i ró, mà kàdréró móndí sùrú tíí i lésè dhi ki azí Krísto ni ka'ì, ìndì akódhi ni kúlí ka'ì 'òle, à kàdréró akódhi ni rú bha kùle be dhi bvó. ⁶ Àmi kókpà móndyá azílé adrélé Yésu Krísto àdhya ró nda i kòfalé be.

⁷ Má adré wárágà kònìdhi ni tisì àmi, móndyá tíí Rómà na, Gìká dré lèle tò ìndì dré azílé adrélé móndyá lólo ína i ró dhi i dré. Gìká àma ki Atá i Mírì Yésu Krísto be dhi i kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì i kòfè tà kìdrìkìdrì àmi dré!

Pólò lè lèle móndyá ka'ìbhá Rómà na dhi ki no

^a1:2 À kònò Èsáyà 52:7; 61:1.

⁸ Drìdrì dhi, má adrè àwoyà fe áma Giká dré àmi ki tà sè, Yésu Krísto ni rú sè. Tàko ko, à adrè àmi ki tà ka'ika'lì ni tà tití bvò wáyi 'ásè. ⁹ Giká, má dré adrézó tà ni ni 'o togó wáyi sè, adrézó Mvá ni ni Rúbí Tani longó dhi ni dóro tàle dhi, tà má dré adrélé tàle kònìdhi, tà bàti 'i káyà dhi. Má adrè àmi ki tà kisù landè àko ró, ¹⁰ vèsè wáyi má dré adrérà'a tà zi akódhi tí dhi 'á. Má adrè akódhi ni ti lizí, lókyá bǐ àmvolésè dhi, kàdré tà dré lèle 'òle dhi 'i dhi, kònziró láti má dré tsàzo àmi véna. ¹¹ Tàko ko, ma lovó fbe tò àmi ki nòzo, má kòkìswáró tà tani àzya Tirí Lólo àdhya ni fe àmi dré, kitswálé àmi ki timbà àmi ki tà ka'ika'lì na. ¹² Má adrè kpà lèá dhi, àma tùmání àmi fbe dhi i, mà kòkìswá ru timbà àma ki tà ka'ika'lì sè. ¹³ Áma adrúpi i, má adrè lèá mì kònì dhi, vèsè be bǐ, má ndà tá láti lizo àmi véna, áma àzì kòkìswáró lò'wa dóro 'a àmi kòfalé, ngóro dré adrélé 'òle móndyá àruka títi sùrú twá ro dhi i kòfalé dhi tíni. Di, atsálé ándrò kònìdhi dhi, tà àruka i kíkí láti má dré nì. ¹⁴ Tàko ko, adrè lèá dhi, má kòlì móndyá twátwa títi dhi i véna: móndí tà ndabhá nìle dhi i véna, ìndì móndí tà nibhá ko dhi i véna, móndí tògya ró dhi i véna, ìndì móndí tògya ró ko dhi i véna. ¹⁵ Ásà dhi, áma togó kókpà àtsi ró lizo Rúbí Tani longó àmi adrèbhá Rómà na dhi i dré.

Rúbí Tani ni rìnyí adrézó móndí ki tídrí dhi

¹⁶ Ma kanyò ro Rúbí Tani ni tà sè ko. Tàko ko, Rúbí Tani nda, rìnyí Giká dré adrézó móndyá títi adrèbhá Rúbí nda ni ka'lì dhi ki tídrí ásà dhi 'i. Akódhi fè rè zyà Rúbí nda Yúdà ànzi i dré gò, adrézó kpà fèá móndyá sùrú twá ro dhi i dré. ¹⁷ Rúbí Tani nda adrè tadhá dhi, Giká adrè móndí ki bha gyägya í kandrà ngíni ya dhi. Adrè ngbà 'í àyi ki bha gyägya àyi ki tà ka'ika'lì sè. Láti àzya tà ka'ika'lì rúsè dhi yókódhó. Ngóro tisìle Giká ni Kúlí na dhi tíni: «Dhya atsálépi gyägya áyi tà ka'ika'lì sè dhi ni adrí.»^b

Giká ni kombà tadhálé móndyá tàkonzì 'obhá dhi i rú dhi

¹⁸ Giká adrè áyi kombà tadhá bhù lésè móndyá títi adrèbhá áyi tà ga rè, adrèbhá tà kònzì 'o, ìndì adrèbhá láti tà bàti àdhya ni kíkí àyi ki tà kònzì sè dhi i rú.

^b1:17 À kònò Àbàkúkà 2:4.

¹⁹ Tàko ko, àyi nda ì nì àyikya Giká ni tà kitswálé nìle dhi ì be, akódhi ni tàndi dré tà nda ki tadhálé àyi dré ngádra 'á nì dhi sè. ²⁰ Àngyá ko, kidhólé bvò ni bhàma lésè dhi, à adrè Giká ni tà kitswálé nòle mì sè bwà ko dhi ki atógyà dóro. Kòdhi adrè tàá dhi, à adrè akódhi ni rìnyí adrélèpi kóná vésè kólyá dhi ni atógyà, akódhi ni lídrì Giká àdhyà ró dhi be, ngá tíí dré bhàle dhi ì sè. Ásà dhi, móndyá nda ì tà àlo ì dré kitswázó àyi ki tàrá ga ásà dhi àko.

²¹ Tàko ko, tágba ì dré Giká ni nìzo be dhi, ì adrè akódhi ni líndrì bha ngóro dré kitswálé akódhi dré dhi tíni ko. Ì adrè kpà àwoyà ta drá ko. Be ró dhi, àyi ki tà kisùkisù atsá ína tà tàko ró, ìndì àyi ki tògyá azá atsálé tínímvá ro. ²² Tágba ì dré adrézó tàá dhi, àyi tògya ró dhi, ì atsá àyikya móndí azaaza ró. ²³ Ì tayí Giká kitswálèpi dràle bwà ko dhi ni mìlanzilanzì, adrézó líndrì fe ngá líndrì làsú be móndí adrèbhá dràle dràdrà dhi ì tíni, àrí ì tíni, kà'wá ì tíni, ìndì kà'wá adrèbhá àyi ki se agáti sè dhi ì tíni dhi ì dré.

²⁴ Dì ásà dhi, Giká tayí móndyá nda ì adrélé tatsílé swà ro, lovó kònzì àyi ki togó na dhi ki 'obe gò, ì dré adrézó kanyò fe àyi ki tàndi ki rúbhá ì dré àyi kòfalésè. ²⁵ Ì tayí tà bàti Giká àdhyà, adrézó tà kinzò ro dhi ni ka'ì kòdhya. Ì adrè líndrì fe ngá Giká dré bhàle dhi ì dré, adrézó lèsámbò 'o ngá nda ki rú sè. Dì, ì adrè àyikya líndrì fe Dhyà ngá tíí nda ki bhàlepi dhi dré ko. Akódhi nda kitswá rúku sè kóná vésè kólyá! Kàdré kònzì.

²⁶ Tà nda sè dhi, Giká tayí àyi adrélé tatsílé rúbhá lovó kanyò ro dhi ki bhabe. Dì àyi ki tòkó ì tayí àyikya tà tòkó ì dré ànzyà adrélé 'òle àgo íbe àyi ki rúbhá sè dhi, adrézó tà swà 'o àyi ki rúbhá sè àyi kòfalésè. ²⁷ Kókpà kòdhi tíni, àgo ì tayí àyikya tà àgo ì dré ànzyà adrélé 'òle tòkó íbe àyi ki rúbhá sè dhi, adrézó rúbhá lovó àtsi ró dhi ki bha àyi kòfalésè àgo ró. Dì àgo nda ì adrè tà kanyò ro dhi ki 'o àyi kòfalésè gò, ì dré adrézó làgí kitswálèpi àyi ki tà swà nda sè dhi ni kisú àyi ki tàndi ì rú.

²⁸ Ì dré Giká ni nìma gàle rè dhi sè dhi, akódhi tayí àyi adrélé tà kisù wàyá ro, adrézó tà kitswábhá 'òle ko dhi ki 'o. ²⁹ Dì ì ga àyikya tà kònzì ki kára tíí dhi ì sè bí. Ì ga togó kònzì sè, ngá lovó sè, tà swà sè, lovó kònzì sè, móndí ki tupfuma sè, lawà sè, móndí ki lítima sè, ìndì drìkònzì sè bí. Àyi móndí ki asíkìbhá 'í, ³⁰ móndí

ki rú tabhá kònzi dhi 'i, Gìká ni kàribhá 'i, móndí ki lindrì bhabhá ko dhi 'i, drìkàdrìbhá 'i, ìndì afàbhá 'i. Ì adré ngbú adrélé tà kònzi twátwa ì dré kitswálé 'òle dhi ki kisù. Ì adré ligílé àyi ki tibhá ì rú. ³¹ Àyi tògyá àko. Ì kitswá adrélé ka'ile ko. Àyi móndí ki lovó àko àyi rú. Ì adré kpà móndí ki kizà bha ko. ³² Ì nì tàbvó Gìká dré tàle gyăgya kònìdhi dóro: Móndyá adrèbhá tà làsú be kònìni nda ki 'o dhi ì kitswá àyikya dràdrà sè. Di, tágba kònìni dhi, ì adré ngbà 'í tà nda ki 'o kòdhya ko, ì adré kókpà móndyá adrèbhá tà nda ki 'o dhi ki ka'ì.

2

Móndí ki tàbvó Gìká dré adrélé tàle gyăgya dhi

¹ Di àsà dhi, mí adrélépi móndí ki tàbvó ta ni, mí tà àlo mí dré kitswázó ámi tàrà ga àsà dhi àko, gba mí kàdré àdhi 'i ya dhi. Tàko ko, mí kàdré móndí àruka ki tàbvó ta dhi, mí adré tà bha ámi tàndi dri. Àngyá ko, mí adré kókpà tà mí dré adrézó àyi ki tàbvó ta àsà nda ki 'o. ² Mà nì tàle dhi, Gìká adré móndyá adrèbhá tà 'o làsú be kònìni dhi ki tàbvó ta gyăgya dhi be. ³ Di, mí kàdré mína àyi ki tàbvó ta gò, mí dré adrézó tà nda ki 'o dhi, mí adré tsì kisùá dhi, mí ni lapá Gìká ni tàbvó tàma sílésè bwà? ⁴ Kòdhi mí adré tsì Gìká ni togó dóro ìndì vwàvwà ro dré adrélé tadhálé mí dré, dré adrèrà'a ámi tà mvo dhi 'á dhi ni ayízè? Mí nì ko tàle dhi, Gìká ni togó dóro nda adré ámi adri ámi togó ladzá dhi nì dhi?

⁵ Di, mí dré ámi togó 'òle tombálé dhi sè, ìndì mí dré ámi togó ladzama gàle rè dhi sè dhi, mí adré Gìká ni kombà asé ámi tàndi dri, tsàle kitú dré dra áyi kombà tadházó gò, móndí ki tàbvó tàzo gyăgya dhi tú. ⁶ Tàko ko, Gìká ni tà logó móndí àlo àlo títi dhi ì dré, tà ì dré 'òle dhi ì tí. ⁷ Móndyá títi adrèbhá tà dóro 'o landè àko ró, adrézó mìlanzìlanzì nda kisúlé lindrì ìbe ìndì lídrì kóná vèsè kólyá dhi be dhi ì dré dhi, a ni lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni fe kòdhya. ⁸ Di, móndyá títi adrèbhá àyi ki tàndi ki tà bha drìdrì, adrèbhá tà bàti ga, adrézó tà kònzi ka'ì dhi ì dré dhi, a ni áyi kombà tadhá áyi togóaswa be kòdhya. ⁹ Kizà ì tà kòkóròko be dhi ki adré

[°]2:6 À kònò Longó ì 62:13; Tògyakúlí 24:12.

móndyá títí adrébhá tà kònzi 'o dhi i dré. Tà nda ki adrè rè zyà Yúdà ànzi i dré gò, adrélé kókpà móndyá sùrú twá ro dhi i dré. ¹⁰ Di, mìlanzilanzì, lindrì, tà kèdríkèdri be dhi ki adrè móndyá títí adrébhá tà dóro 'o dhi i dré. Tà nda ki adrè rè zyà Yúdà ànzi i dré gò, adrélé kókpà móndyá sùrú twá ro dhi i dré. ¹¹ Tàko ko, Giká adrè ìna móndí ki no twátwa ko.

¹² Móndyá títí tátrítrí kúlí Mósè àdhya àko gò ì dré adrézó tàkonzì 'o dhi ki kókpà todrà tátrítrí kúlí nda àko. Móndyá títí tátrítrí kúlí nda zàle gò ì dré adrézó tàkonzì 'o dhi i, Giká ni àyi ki tàbvó ta tátrítrí kúlí nda sè. ¹³ Tàko ko, móndyá adrébhá ngbà 'í tátrítrí kúlí nda ni yi dhi ì kitswá atsálé gyägya Giká mìlésè ko. Be ró dhi, móndyá adrébhá tátrítrí kúlí nda ni ka'ì 'òle dhi ki atsá gyägya akódhi mìlésè àyi. ¹⁴ Àngyá ko, móndyá sùrú twá ro tátrítrí kúlí nda àko dhi ì kàdré tà tátrítrí kúlí nda dré adrélé tàle dhi ki 'o àyi ki tàndi i sè dhi, sù ngóro àyi tátrítrí kúlí nda ìbe àyi léna dhi tñi, tágba ì dré adrézó tátrítrí kúlí nda àko dhi. ¹⁵ Ì adrè tadhá dhi, Giká tisì tà tátrítrí kúlí nda dré adrélé tàle dhi i àyi ki togó na dre. Àyi ki togó adrè kpà tadhá dhi, tà nda kònini. Àyi ki tà kisùkisù adrè ngalè àyi ki asíkì 'í yà, kó ngalè àyi ki tàrá ga 'í yà dhi. ¹⁶ Tà nda kòdhi ki ru 'o kitú Giká dré dra móndyá títí dhi ki tà lùzu ró dhi ki bvó tàzo Yésu Krísto sè dhi tú, ngóro Rúbí Tani má dré adrélé longólé dhi dré adrélé tàle dhi tñi.

Yúdà ànzi i tátrítrí kúlí be dhi

¹⁷ Mi adrélépi ámi zi Yúdà mvá ro ni, mí adrè zakó ámi totó tátrítrí kúlí Mósè àdhya dri, adrélé ámi afà Giká ni tà sè. ¹⁸ Mí adrè kisùá dhi, mí ni tà Giká dré adrélé lèle à kò'o dhi i be, ìndì mí ni tà ki kòfalé lanzílé tà dóro ka'izo dhi be, mí dré tátrítrí kúlí nda ni tà àndu ndàle nìle be dhi sè. ¹⁹ Mí adrè kpà kisùá dhi, mi mína mì kùdúkùdu ki drì kòlepi 'i, ngádra móndí tñímvá na dhi i dré dhi 'i, ²⁰ móndí tà nibhá ko dhi ki tadhálépi 'i, ìndì ànzímvá ki tadhálépi 'i, mí dré tà bàti kisúlé tà nìni be kitswálé títí tátrítrí kúlí nda na dhi sè. ²¹ Di mi adrélépi móndí àruka ki tadhá ni, mí adrè mína ámi tàndi ni tadhá ko àdho tà sè? Mi adrélépi tadhá dhi, à kòkugù ngá ko dhi, mí adrè mína ngá kugù àdho tà sè? ²² Mi adrélépi tàá dhi, à kò'o múná tà ko dhi, mí adrè mína múná tà 'o àdho tà sè? Mi adrélépi

gìkà t̀ako k̀i l̀ndr̀í ga ǹi, m̀í adr̀é m̀ína ngá g̀ìkà t̀ako k̀i t̀epel̀ò na d̀hi k̀i topá àdho t̀à s̀è? ²³ D̀i m̀i adr̀élépi ámi afà t̀átr̀ítr̀í k̀úlí ǹi t̀à s̀è ǹi, m̀í adr̀é m̀ína t̀átr̀ítr̀í k̀úlí nda ǹi ño, adr̀ézó kanỳò fe G̀ìkà dr̀é ásà àdho t̀à s̀è? ²⁴ Ngóró t̀is̀ìle G̀ìkà ǹi K̀úlí na d̀hi t̀íni: «Àmi k̀i t̀à s̀è d̀hi, m̀óndyá s̀úrú twá ro d̀hi ì adr̀é G̀ìkà ǹi lodhá.»^d

²⁵ M̀í dr̀é ámi 'òle lwàle d̀hi dóro, m̀í kàdr̀é t̀à t̀átr̀ítr̀í k̀úlí dr̀é adr̀élé t̀àle d̀hi k̀i 'o d̀hi. D̀i, m̀í kàdr̀é m̀ína t̀átr̀ítr̀í k̀úlí nda ǹi ño d̀hi, m̀í atsá ngóró m̀í 'o t̀á m̀i lwàle ko na t̀íni. ²⁶ D̀hya àlo Yúdà mvá ro ko áyi 'òlepi lwàle ko d̀hi kàdr̀é t̀à t̀átr̀ítr̀í k̀úlí dr̀é adr̀élé t̀àle d̀hi k̀i 'o d̀hi, G̀ìkà ǹi zakó tsì akódhi nda ǹi no ngóró akódhi 'o t̀á ì lwàle dre na t̀íni. ²⁷ T̀à bàti ró d̀hi, d̀hya áyi 'òlepi lwàle ko gò, dr̀é adr̀ézó t̀átr̀ítr̀í k̀úlí 'o d̀hi ǹi ína t̀à bha m̀i dri. Àngyá ko, t̀ágba m̀í dr̀é adr̀ézó t̀átr̀ítr̀í k̀úlí t̀is̀ìle nda íbe gò, m̀í dr̀é ámi 'òzo lwàle d̀hi, m̀í adr̀é m̀ína t̀átr̀ítr̀í k̀úlí nda ǹi ño.

²⁸ T̀àko ko, d̀hya adr̀élépi ngbà 'í áyi 'o s̀ùle ngóró Yúdà mvá t̀íni t̀à dr̀é adr̀élé 'òle r̀úbhá s̀è d̀hi ì s̀è d̀hi, d̀hya nda Yúdà mvá 'ì bàti ko. Kókpa kòdhi t̀íni, d̀hyá k̀i 'òma lwàle ngbà 'í r̀úbhá na d̀hi, d̀hyá k̀i lwàma 'ì bàti ko. ²⁹ Be ró d̀hi, d̀hya adr̀élépi Yúdà mvá ro áyi togó na d̀hi ína Yúdà mvá 'ì bàti. D̀hyá k̀i 'òma lwàle togó na d̀hi ína d̀hyá k̀i lwàma 'ì bàti. D̀hya àlo kitswá ngbà 'í áyi 'o lwàle kònini T̀írí Lólo ǹi r̀ìnyí s̀è, t̀átr̀ítr̀í k̀úlí t̀is̀ìle d̀hi s̀è ko. Akódhi nda adr̀é r̀úku kisú m̀óndí ì véna ko. Be ró d̀hi, adr̀é ína r̀úku kisú G̀ìkà véna.

3

¹ D̀i adrema Yúdà mvá ro d̀hi ǹi dóro àdho 'í? D̀i kó, d̀hyá k̀i 'òma lwàle d̀hi ǹi dóro àdho 'í? ² T̀à nda kòdhi ì dóro lavúlé láti títí ì s̀è. Dr̀ìdr̀ì d̀hi, G̀ìkà bhà áyi t̀àndi ǹi k̀úlí ì Yúdà ànzi nda ì dr̀ígá. ³ D̀i, áyi k̀i àruka ì likí àyikya k̀úlí nda ì ko, ì dr̀é adr̀élé t̀à ka'ika'ì àko d̀hi s̀è. D̀i ì dr̀é adr̀élé t̀à ka'ika'ì àko d̀hi s̀è d̀hi, kòdhi adr̀é tsì t̀áá d̀hi, G̀ìkà kitswá ína adr̀élé ka'ile togó wáyi s̀è ko? ⁴ T̀àdzí ko! G̀ìkà adr̀é ngbú ína adr̀élé t̀à bàti ta, t̀ágba m̀óndyá títí d̀hi ì dr̀é adr̀ézó kinzòbhá 'ì d̀hi. Ngóró t̀is̀ìle G̀ìkà ǹi K̀úlí na d̀hi t̀íni:

^d2:24 À kònò Èsáyà 52:5.

«Adré lèá dhi, mónnyá tíí dhi ì kònì dhi, tà tíí mí dré adrélé tàle dhi ì gyăgya, ìndì tàbvó tíí mí dré adrélé tàle dhi ì gyăgya.»^e

⁵ Dì, àma ki tà kònzi kàdré Gìká ni tà gyăgya tadhá ngádra 'á dhi, mà ni go tàá ngíni? Mà ni tsì tàá dhi, Gìká gyăgya ko, dré adrélé áyi kombà tadhá móndí ì dré dhi sè? (Kòdhi má adré tà ta móndí kya tíni.) ⁶ Tàdzí ko! Tàko ko, kàdré tá kònini dhi, Gìká ni tá kitswá mónnyá tíí bvò àdhya ki tàbvó ta ngíni? ⁷ Àruka ni, à ni kitswá lizíá dhi: «Áma tà kinzò ro dhi kàdré Gìká ni tà bàti tadhá ngádra 'á, adrézó kpà akódhi ni mìlanzilanzì tadhá lavúlé dhi, akódhi adré ò dhi tà bha má dri tàkonzì 'òlepi tíni àdho tà sè?» ⁸ Dì, à kàdré tà kisù kònini dhi, à ni tá kitswá kpà tàá dhi: «Lè mà kàdré tà kònzi 'o, tà dóro kàtsáró ásà be dhi bvó!» Móndí àruka ì adré àma ki lodhá adrézó tàá dhi, mà adré tà ta kònini. Tà bàti ró dhi, tà Gìká dré dra bhàle àyi nda ì dri dhi kitswá àyi dré.

Móndí gyăgya dhi yókódhó

⁹ Dì mà ni go tàá ngíni? Àma Yúdà ànzi ró dhi ì, àma tsì dóro mónnyá àruka tíí dhi ki lavú? Àlomvá ko! Tàko ko, má tadhá ngádra 'á dhi, mónnyá tíí Yúdà ànzi ró ìndì sùrú twá ro dhi ì tàkonzì ni rinyí zàle. ¹⁰ Ngóro Gìká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni:

«Móndí gyăgya dhi yókódhó, ndìndì àlo ni yó.

¹¹ Dhya tà nìlepi bàti dhi yókódhó.

Dhya adrélépi Gìká ni nda dhi yókódhó.

¹² Mónnyá tíí dhi ì alá àyi Gìká rú dre.

Àyi tíí dhi ì tayí àyi ki togó abílé dre.^f

Dhya adrélépi tà dóro 'o dhi yókódhó, ndìndì àlo ni yó.

¹³ Àyi ki àwobhálé ngóro mógó ti be ngbo dhi tíni.

Ì adré móndí ki lití àyi ki làdra sè.^g

Nì ki kàtrá adré titìle àyi tísè.^h

^e3:4 À kònò Longó ì 51:6.

^f3:12 À kònò Longó ì 14:1-3; 53:2-4.

^g3:13 À kònò Longó ì 5:10.

¹⁴ Tátrítríkúlí í kúlí aswaaswa íbe dhi ì adré apfòle àyi sílésè.ⁱ

¹⁵ Àyi kì pá adré ràle móndí kì kàrí kutúbe.

¹⁶ Ì adré tà kizá tayílé kizà be àyi kì láti 'ásè.

¹⁷ Ì nì láti tà kèdríkèdri àdhya ko.^j

¹⁸ Tirì àyi mi Gìká nì tà sè dhi yókódhó.»^k

¹⁹ Mǎ nì be tàle dhi, tà tíí tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi í, adré tàá móndyá adrébhá tátrítrí kúlí nda zàle dhi í dré, kitswázó móndyá tíí bvò àdhya kì kúlí kíkí, àyi kì tadházó tàkonzìbhá í ró Gìká kandrà dhi bvó. ²⁰ Dì ásà dhi, dhya àlo kitswá atsálé gyǎgya Gìká kandrà, tátrítrí kúlí 'òma sè ko. Àngyá ko, tátrítrí kúlí nda adré tadhá àma dré dhi, àma tàkonzìbhá 'ì káyà dhi.

Móndí kì bhàma gyǎgya Gìká kandrà àyi kì tà ka'ika'ì sè dhi

²¹ Dì, nyànomvá dhi, Gìká tadhá láti twá tátrítrí kúlí rúsè í dré adrézó móndí kì bha gyǎgya í kandrà dhi dre. Tà tisìle Mósè nì tátrítrí kúlí na ìndì pròfétà kì búkù í 'ásè dhi ì adré láti nda nì tà longó kòdhya. ²² Láti nda, kònìdhi: Gìká adré móndyá tíí adrébhá Yésu Krísto nì ka'ì dhi kì bha gyǎgya í kandrà, àyi kì tà ka'ika'ì nda sè. Tàko ko, Gìká mìlésè dhi, móndí í twátwa ko: ²³ àyi tíí dhi ì 'o tàkonzì gò, ì dré kitswázó akódhi nì mìlanzilanzì sè ko. ²⁴ Dì, Gìká nì togó tani sè dhi, adré àyi kì bha gyǎgya í kandrà àngyá, Yésu Krísto dré àyi kì apálé tàkonzì lésè dhi sè. ²⁵ Gìká afè Krísto nda dràle mòbòmà ro, kitswázó móndyá tíí adrébhá akódhi nì ka'ì dhi kì tàkonzì tri akódhi nì kàrí sè dhi bvó. Gìká 'o kònìni tadházóá dhi, í gyǎgya káyà dhi. Tàko ko, akódhi nì togó vwàvwà sè dhi, mvò tá móndí kì tàkonzì ì dré tá 'òle wáláká dhi í gò, tà ñòzo àyi dri ko. ²⁶ 'O tá kònìni áyi tà gyǎgya tadházó nyànomvá, adrézó kpà tadhá dhi, í gyǎgya, ìndì í dhya adrélépi móndyá tíí adrébhá Yésu nì ka'ì dhi kì bha gyǎgya dhi 'ì.

²⁷ Kàdré dì kònìni dhi, tà mà dré kitswázó àma kì afà ásà dhi be? Tà àlomvá

^h3:13 À kònò Longó í 140:4.

ⁱ3:14 À kònò Longó í 10:7.

^j3:17 À kònò Èsáyà 59:7-8.

^k3:18 À kònò Longó í 36:2.

yókódhó! Tà nda kònini àdho tà sè? Mà dré tatrítrí kúlí 'òle dhi sè? Kóko, be ró dhi, mà dré tà ka'ile dhi sè. ²⁸Tàko ko, mà adré tadhá dhi, Giká adré móndí ki bha gyägya ngbà 'í àyi ki tà ka'ika'i sè, tatrítrí kúlí 'òle dhi sè ko. ²⁹Di Giká ngbà 'í Giká Yúdà ànzi kya 'i? Akódhi kókpa Giká móndyá súrú twá ro dhi kya 'i ko? Àyíya, akódhi kókpa Giká móndyá súrú twá ro dhi kya 'i. ³⁰Tàko ko, Giká ngbà 'í àlo kwákwá. Adré móndí ki bha gyägya í mìlésè ngbà 'í àyi ki tà ka'ika'i sè, ì kàdré Yúdà ànzi 'i yà, kó ngalè móndí súrú twá ro dhi 'i yà dhi. ³¹Kòdhi adré tsì tàá dhi, tà ka'ika'i sè dhi, mà adré tatrítrí kúlí no tà tàko ró? Tàdzí ko! Be ró dhi, mà adré tatrítrí kúlí nda ni 'o àyi totó tātä.

4

Àbàramà, dhya bhàle gyägya akódhi ni tà ka'ika'i sè dhi

¹Di àsà dhi, mà ni tàá àma ki tábhí Àbàramà ni tà sè ngíni? Akódhi nda kisú tá ína àdho tà dóro àyi tà ka'ika'i sè? ²Kònò Àbàramà kàtsá tá gyägya Giká mìlésè tà dóro í dré 'òle dhi ì sè dhi, a ni tá kitswá àyi afà tà nda sè. Di, Giká kandrà ko. ³Di, Giká ni Kúlí adré ína tàá dhi: «Àbàramà ka'i tá Giká gò, Giká dré akódhi ni nòzo gyägya akódhi ni tà ka'ika'i nda sè.»¹

⁴Ngóro mà dré nìle be dhi tìni dhi, dhya adrélépi àzì 'o dhi adré làgí kisú ngá fèle àngyá dhi ró ko. Be ró dhi, adré ína làgí kisú ngá kitswálépi àzì nda tí dhi ró.

⁵Di, dhya adrélépi ína àzì 'o ko gò, adrézó Giká adrélépi tàkonzìbhá ki bha gyägya dhi ni ka'i dhi, Giká adré akódhi nda ni no gyägya akódhi ni tà ka'ika'i sè.

⁶Dàwídì adré kpà tà ta kònini móndyá Giká dré adrélé nòle gyägya dhi ki kólénzé ni tà sè. Di, Giká adré àyi nda ki no gyägya àzì ì dré 'òle dhi ì sè ko.

⁷«Kólénzé móndyá Giká dré àyi ki tà kònzì ki trizo, ìndì àyi ki tàkonzì ki zùzo dhi ì dré!

⁸Kólénzé dhya Mírì dré kitswázó tàdzí tà bha driá tàkonzì ni ni tà sè ko dhi

¹4:3 À kònò Kidhoma 15:6.

dré!»^m

⁹ Di kólénzé nda ngbà 'í móndyá àyi ki 'obhá lwàle dhi i dré? Kólénzé nda kókpà móndyá àyi ki 'obhá lwàle ko dhi i dré ko? Ngóro mà dré tàle dre dhi tñi: Giká nò tá Àbàramà gyägya akódhi ni tà ka'ika'i sè. ¹⁰ Di, Giká nò tá akódhi kònini ángutú? Akódhi ni lwàma àmvolésè, kó ngalè akódhi ni lwàma kandrà? Giká nò tá akódhi gyägya akódhi ni lwàma kandrà, àmvolàsà ko. ¹¹ Di Àbàramà dré gòzo tà áyi 'òzo lwàle dhi ni kisú ndò. Tà akódhi ni 'òzo lwàle nda tá ngóro àngì adrélépi tadhá dhi, Giká nò tá akódhi gyägya akódhi ni tà ka'ika'i sè, akódhi ni lwàrà ko dhi 'á dhi tñi. Di ásà dhi, Àbàramà atsá móndyá títi adrèbhá Giká ni ka'i, di, àyi ki 'obhá lwàle ko dhi ki atá ro, Giká kònòró kpà àyi nda i gyägya àyi ki tà ka'ika'i sè. ¹² Àbàramà kókpà móndyá àyi ki 'obhá lwàle gò, i dré adrézó atsílè àyi ki tà ka'ika'i na ngóro àma ki atá Àbàramà dré tá 'òle áyi lwàma kandrà dhi tñi dhi ki atá 'i.

Tà Giká dré lazilé dhi ni kisuma tà ka'ika'i sè dhi

¹³ Giká lazí tá Àbàramà i dré toyó ni ìbe dhi, i ni dra bvò wáyi dhi ni kisú tàylé ro. Di Àbàramà kisú tá tà lazilé nda, dré tá tátítrí kúlí 'òle dhi sè ko. Be ró dhi, kisú tà nda dré tá Giká ni ka'ile gò, Giká dré akódhi ni nòzo gyägya ásà dhi sè.

¹⁴ Tàko ko, móndyá adrèbhá tátítrí kúlí lebè dhi i kàdré tá tà lazilé nda ni kisú àyi dhi, kònò tà ka'ika'i ni tá adrè tà tàko 'i, ìndì tà Giká dré lazilé nda ni tá kpà adrè tà tàko 'i. ¹⁵ Àngyá ko, tátítrí kúlí adrè Giká ni kombà asé móndyá adrèbhá tátítrí kúlí nda ni tabhì lebèle dhi i dri. Di, àrà tátítrí kúlí dré adrézó yó dhi 'á dhi, tátítrí kúlí nda ni nòma kókpà yókódhó.

¹⁶ Di ásà dhi, à adrè tà Giká dré lazilé nda ni kisú tà ka'ika'i sè, ngóro tà Giká dré afèle àngyá áyi togó tani sè dhi ró, tà lazilé nda kàdréro Àbàramà ni toyó títi dhi i dré, ngbà 'í àyi adrèbhá tátítrí kúlí lebè dhi i dré ko, di kókpà àyi adrèbhá Giká ni ka'i Àbàramà àdhya tñi dhi i dré. Akódhi nda àma títi dhi ki atá 'i.

¹⁷ Ngóro Giká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tñi: «Má bhà mi adrélé sùrú zyandre dhi

^m4:8 À kònò Longó i 32:1-2.

ki atá ro.»ⁿ Di Àbàràrà nda àma ki atá 'i, Giká akódhi dré ka'ile dhi mìlésè. Tàko ko, Giká nda adrè mómnyá dràbhá dre dhi ki 'o adrílé, adrézó kpà ngá adrèbhá yó dhi ki 'o adrélé be dhi nì.

¹⁸ Àbàràrà ka'ì tá tà Giká dré lazílé nda gò, adrézó mì bha akódhi véna ásà, tágba tà adrézó mì bha ásà dhi dré tá adrézó yó dhi. Di ásà dhi, atsá sùrú zyandre dhi ki atá ro, ngóro tá tàle drá dhi tíni: «Ámi toyó ki adrè zyandre ró.»^o ¹⁹ Tayí tá áyi tà ka'ika'ì nda atsálé yàyà ko, tágba dré nòzoá dhi, áyi kóná tá ànyíànyì nyadhi-nzi, áyi rúbhá tá ànyì dràdrà mìle, ìndì áyi tòkó, Sàrà tá kóndó 'i dhi.

²⁰ Tágba kònini dhi, tayí tá áyi tà ka'ika'ì nda, adrézó tà kayí í léna tà Giká dré tá lazílé nda ni tà sè dhi ko. Be ró dhi, atsá tá ína véle rinyi ró áyi tà ka'ika'ì na gò, dré Giká ni rú bhàzo kùle. ²¹ Tàko ko, ka'ì tá bàti tàle dhi, Giká tá rinyí íbe kitswázó tà í dré tá lazílé nda ni 'o. ²² Di akódhi ni tà ka'ika'ì nda sè dhi, «Giká nò akódhi gyăgya.»

²³ À tisì kúlí «Giká nò akódhi gyăgya» kòni í ngbà 'í Àbàràrà ni tà sè ko. ²⁴ À tisì kókpà kúlí nda í àma adrèbhá Giká àma ki Mírì Yésu ni tingálépi dràdrà lésè dhi ni ka'ì gò, Giká dré adrézó àma ki no gyăgya dhi ki tà sè. ²⁵ Akódhi fè Yésu nda dràle àma ki tàkonzì ki tà sè gò, akódhi ni tingázó dràdrà lésè àma ki bhàzo gyăgya í kandrá dhi bvó.

5

Àma tà kìdrìkìdri íbe àma kòfalé Giká be

¹ Di Giká dré àma ki bhàle gyăgya í mìlésè àma ki tà ka'ika'ì sè dhi sè dhi, àma tà kìdrìkìdri íbe àma kòfalé akódhi be, àma ki Mírì Yésu Krísto sè. ² Àma ki tà ka'ika'ì nda sè dhi, Krísto nda nzì láti àma dré Giká ni togó tani kisúzó gò, mà dré adrézó àma ki totó tātā lána. Di mà adrè lenzélé, adrézó mì bha Giká véna akódhi ni mìlanzìlanzì mà dré dra kisúlé dhi ni tà sè.

ⁿ4:17 À kònò Kìdhoma 17:5.

^o4:18 À kònò Kìdhoma 15:5.

³ Ngbà 'í kòdhi ko, mà adrè kpà lenzélé kizà mà dré adrélé nyàle dhi ki tà sè. Tàko ko, mà nì tàle dhi, àma ki kizà nyàma nda adrè àma ki 'o adrélé togó tsi dhi be. ⁴ Di àma ki togó tsìma nda adrè tà àma léna dhi ki tabhì atsálé dóro. Àma ki tà tabhìma nda adrè àma ki 'o adrélé mì bha Giká véna. ⁵ Di àma ki mì bhàma Giká véna nda kitswá kanyò fe àma dré ko. Àngyá ko, Giká kutú áyi lèle gàle àma ki togó na bí, Tírí Lólo dré afèle àma dré dhi sè.

⁶ Tàko ko, mà dré tá dhu rè adrèrà'a rìnyí àko dhi 'á dhi, lókyá kòkitswá dre dhi, Krísto drà àma, tàkonzìbhá ki tà sè. ⁷ Dhyá ki fèle dràle móndí àlo gyägya dhi ni tà sè dhi, tà kòkóròko 'i. Àruka ni, à ni kitswá dhyá ki fe dràle móndí àlo dóro dhi ni tà sè. ⁸ Di, Giká tadhá ína áyi lèle kàdrì àma véle dhi tà kònìdhi sè: Mà dré tá dhu rè adrèrà'a tàkonzìbhá 'i dhi 'á dhi, Krísto drà àma ki tà sè. ⁹ Di nyànomvá dhi, Giká bhà àma gyägya í mìlèsè Krísto ni kàrì sè. Di dré 'òle kònìni dhi sè dhi, a ni àma ki apá áyi kombà lésè Krísto nda sè bàti! ¹⁰ Tàko ko, mà dré tá adrèrà'a Giká ni kàrìbhá 'i dhi 'á dhi, akódhi amú tá àma tódhyá í be áyi Mvá ni dràma sè. Di dré àma ki amulé í be kònìni dhi sè dhi, a ni àma ki tídrí áyi Mvá nda ni lídrì sè bàti! ¹¹ Di tà nda sè dhi, mà adrè lenzélé Giká kandrà àma ki Mírì Yésu Krísto sè, Giká dré àma ki amulé tódhyá í be Krísto nda sè dhi sè.

Dràdrà kisuma Àdámà ni tà sè dhi, ìndì lídrì kisuma Krísto ni tà sè dhi

¹² Tàkonzì affí tá bvò kònìdhi lé móndí àlo, Àdámà sè gò, dràdrà dré kpà affízó tàkonzì nda sè. Ásà dhi, dràdrà nda atsá tá móndyá tíí bvò àdhya i rú, ì dré tíí tàkonzì 'òle dhi sè. ¹³ Tàko ko, drìdrì Giká dré tátítrí kúlí fèzo dhi kandrà dhi, tàkonzì tá bvò kònìdhi lé be. Di, tátítrí kúlí dré tá adrèrà'a yó dhi 'á dhi, Giká adrè tá tà bha móndí i dri ngóro dré kitswálé áyi ki tàkonzì sè dhi tíni ko. ¹⁴ Tágba kònìni dhi, kídhólé Àdámà ni lókyá 'á atsálé Mósè ni lókyá 'á dhi, móndyá tíí bvò àdhya i tá dràdrà ni rìnyí zàle, ndìndì áyi tàkonzì 'obhá Giká ni tátítrí kúlí ñòzo Àdámà àdhya tíni ko dhi i. Àdámà nda ni tà adrè tá Krísto adrélépi tá alìle dhi ni tà tadhá kòdhya.

¹⁵ Di, tàkonzì Àdámà dré tá 'òle nda ína ngóro tà tani Giká dré afèle áyi togó tani sè dhi tíni ko. Tàko ko, móndí àlo nda ni tàkonzì sè dhi, móndí lizólìzo dhi ì

todrà dre. Di, Giká tadhá véle áyi togó tani lavúlé, tà tani afèzo gàle móndí lìzólìzo ì léna lavúlé, móndí àlo, Yésu Krísto sè. ¹⁶ Kòdhi ìbe dhi, tàkonzì móndí àlo dré 'òle nda ni kùdù ngóro tà tani Giká dré afèle nda ni kùdù tìni ko. Tàko ko, tàbvó tàma angálépi tàkonzì àlo nda lésè dhi ni tà sè dhi, Giká adré tá tà bha móndí ì dri. Di, tà tani angálépi tàkonzì zyandre dhi ì lésè nda ni tà sè dhi, Giká adré móndí ki bha gyägya í kandrá. ¹⁷ Àngyá ko, tàkonzì móndí àlo dré 'òle nda sè dhi, dràdrà adré tá òpì nya móndyá títí ì dri, móndí àlo nda sè. Di, móndyá títí Giká ni togó tani kisúbhá gò, dré àyi ki bhàzo gyägya dhi ki adrí gò, ì dré véle adrézó òpì nya lavúlé móndí àlo, Yésu Krísto nda sè.

¹⁸ Di tàkonzì àlo Àdámà dré 'òle nda ni tà sè dhi, Giká adré tá tà bha móndyá títí ì dri. Kókpà kòdhi tìni, tà àlo gyägya Krísto dré 'òle nda ni tà sè dhi, Giká adré móndyá títí dhi ki bha gyägya í mìlésè, ì kòkisúró lídrì ásà be dhi bvó. ¹⁹ Tàko ko, móndí àlo nda ni lìgìma ni tà sè dhi, móndí lìzólìzo dhi ì atsá tá tàkonzìbhá ro. Kókpà kòdhi tìni, tà móndí àlo, Krísto dré ka'ile 'òle dhi ni tà sè dhi, móndí lìzólìzo dhi ki atsá gyägya Giká mìlésè.

²⁰ Kàdré di tátírítrí kúlí ni tà sè dhi, Giká fè tá tátírítrí kúlí nda móndí ì dré, àyi ki tàkonzì ì kòlìzóró lìle drìdrì. Di, àrà tàkonzì ì dré lìzózó dhi 'á dhi, Giká tadhá véle áyi togó tani lavúlé. ²¹ Di ásà dhi, ngóro tàkonzì dré tá adrélé òpì nya móndyá títí ì dri, ì kòtodràró ásà dhi tìni dhi, nyànomvá dhi, Giká ni togó tani adré òpì nya àyi dri kònìni, Giká kòbhàró àyi gyägya í mìlésè gò, ì kòkisúró lídrì kóná vèsè kólyá dhi àma ki Mírì Yésu Krísto sè be dhi bvó.

6

Dràma tàkonzì lésè dhi, ìndì adrema lídrì ìbe Krísto na dhi

¹ Di mà ni go tàá ngíni? Mà ni tsì go adrélé tàkonzì 'o, Giká kàdréro áyi togó tani bha àma rú lavúlé? ² Tàdzí ko! Mà drà àmakya tàkonzì lésè dre. Di mà ni go atsílè tàkonzì na ngíningíni ró? ³ Mì ni ko tàle dhi, àma títí bàtìsimò dobhá ru amúzó Yésu Krísto be dhi ì, mà do bàtìsimò nda ru amúzó ába akódhi ni dràma na káyà dhi? ⁴ Di bàtìsimò dòma nda sè dhi, mà drà túmání akódhi be gò àma ki

sizo ába, mà kàdríró adrélé lídrì tídhí ro dhi íbe, ngóró Giká Atá dré Krísto ni tingálé dràdrà lésè áyi mìlanzilanzì sè dhi tíni.

⁵ Dì mà dré ru amúlé Krísto be akódhi ni dràma na dhi sè dhi, mà ni kókpà ru amú akódhi be akódhi ni ngangà dràdrà 'ásè dhi na. ⁶ Tàko ko, mà ni tàle dhi, à tidí tá àma ki lídrì àku tùmání Krísto be fa kípakipa dri dhi be, àma ki rúbhá tàkonzì àdhya kòdràró gò, mà kògòró vélé adrélé màrábà tàkonzì àdhya i ró ko dhi bvó. ⁷ Àngyá ko, dhya ángùdhi dràlepi dre dhi, à atrì akódhi nda tàkonzì ni rìnyí lésè dre.

⁸ Dì mà dré dràle tùmání Krísto be kònìni dhi sè dhi, mà adré ka'íá dhi, mà ni kókpà adré lídrì íbe tùmání akódhi be. ⁹ Tàko ko, mà ni tàle dhi, Krísto nga dràdrà 'ásè, ìndì kitswá gòle vélé dràle ko dhi be, dré adrélé vélé dràdrà ni rìnyí zàle ko dhi sè. ¹⁰ Akódhi dré dràzo dhi, drà ngbà 'í vésè àlo kitswálé tàkonzì ni rìnyí lavú dhi bvó. Dì lídrì dré adrézó ába dhi, adré ába Giká dré.

¹¹ Kókpà kòdhi tíni, mì kàdré àmi ki no ngóró móndí dràbhá tàkonzì lésè dre gò, ì dré adrézó lídrì íbe Giká dré Yésu Krísto na dhi i ró. ¹² Dì ásà dhi, mì kòtayí tàkonzì adrélé òpè nya àmi ki rúbhá na dhi ko, mì kàdré ró lovó kònzì àmi ki rúbhá kya ki ka'ì 'òle ko dhi bvó. ¹³ Mì kòfè àmi ki rúbhá ki kígá i ngóró ngá adrézó tàkonzì 'o ásà dhi i ró ko. Be ró dhi, mì kàdré àmi ki fe Giká dré, ngóró mónnyá adrìbhá dràdrà lésè dhi i ró. Mì kàdré kpà àmi ki rúbhá ki kígá ki fe Giká dré, ngóró ngá adrézó tà gyágya 'o ásà dhi i ró. ¹⁴ Tàko ko, tàkonzì kitswá gòle òpè nya àmi dri ko. Àngyá ko, àmi tátítrí kúlí ni rìnyí zàle ko. Be ró dhi, àmi àmìkya Giká ni togó tani zàle.

Màrábà tà gyágya àdhya i

¹⁵ Kàdré dì kònìni dhi, mà ni tsì go adrélé tàkonzì 'o, mà dré adrélé vélé tátítrí kúlí zàle ko dhi sè, ìndì mà dré adrélé Giká ni togó tani zàle dhi sè? Tàdzí ko!

¹⁶ Mì ni ko tàle dhi, mì kàdré àmi ki fe móndí àlo dré ngóró akódhi ni màrábà ro dhi, àmi màrábà móndí mì dré adrézó kúlí ni ni ka'ì 'òle nda àdhya 'i dhi? Dì mì kàdré tàkonzì ka'ì 'òle dhi, mì ni adré màrábà tàkonzì àdhya 'i gò, tàkonzì nda dré àmi ki drizo lile dràdrà kisú. Dì, mì kàdré àmìkya Giká ni kúlí ka'ì 'òle dhi, mì ni

adré akódhi ni màrábà 'i gò, dré àmi ki bhàzo gyăgya í mìlésè. ¹⁷ Dì, mà kàdré àwoyà fe Gìkà dré! Tàko ko, tágba mì dré tá adrézó màrábà tàkonzì àdhya 'i dhi, mì ka'ì àmìkya Gìkà ni tà tadhálé àmi dré dhi 'òle àmi ki togó wăyi sè dre. ¹⁸ Dì Gìkà atrì àmi tàkonzì ni rìnyí lésè gò, mì dré atsázó màrábà tà gyăgya àdhya í ró.

¹⁹ Má adré tà ta móndí kya tíni kònìni, àmi móndí ro dhi ki tà yàya sè. Wáláká dhi, mì fê tá àmi ki rúbhá adrélé màrábà tàkonzì àdhya í ró gò, mì dré adrézó tatsílé swà ro, adrélé tàkonzì 'o lizo ába drìdrì. Dì, nyànomvá dhi, mì kòfè àmi ki rúbhá adrélé màrábà tà gyăgya àdhya í ró, mì kàdréro atsílé togó lólo be Gìkà kandrà be dhi bvó. ²⁰ Lókyá mì dré tá adrérà'a màrábà tàkonzì àdhya 'i dhi 'á dhi, àmi tá tà gyăgya ni rìnyí zàle ko. ²¹ Dì, mì kisú tá àmìkya àdho tà dóro 'i, tàkonzì mì dré tá 'òle, adrèbhá kanyò fe àmi dré ándrò dhi í sè dhi? Àngyá ko, tàkonzì nda ì adré móndí ki dri lile dràdrà kisú. ²² Dì, nyànomvá dhi, Gìkà atrì àmi tàkonzì ni rìnyí lésè gò, mì dré atsázó màrábà Gìkà àdhya í ró. Dì tà dóro mì dré adrélé kisúlé ásà dhi, kònìdhi 'i: Àmi móndí àyi ki febhá adrélé lólo Gìkà dré dhi 'i, ìndì mì ni lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisú. ²³ Tàko ko, làgí tàkonzì àdhya dràdrà 'i. Dì, tà tani Gìkà dré adrélé afèle àyi togó tani sè dhi, lídrì kóná vésè kólyá àma ki Mírì Yésu Krísto na dhi 'i.

7

Àma móndí atrìle tátírítrí kúlí ni rìnyí lésè dhi 'i

¹ Áma adrúpi í, mì nì àmìkya tátírítrí kúlí ni tà dóro. Dì mì nì tàle dhi, tátírítrí kúlí nda rìnyí íbe móndí dri, akódhi nda dré adrérà'a lídrì íbe dhi 'á dhi be. ² Tà nda kòdhi ni tadházó dhi, mì kisù rè tòkó mòle dhi ni tà ká. Tátírítrí kúlí adré tàá dhi, tòkó mòle nda akódhi ni agó ni rìnyí zàle, agó nda dré adrérà'a lídrì íbe dhi 'á. Dì, agó nda kòdrà dhi, à adré tòkó nda ni atrì tátírítrí kúlí làmó àdhya lésè. ³ Ásà dhi, akódhi ni agó kàdré dhu rè lídrì íbe gò, dré gòzo agó àzya mo dhi, à adré akódhi ni zi tòkó zàràbhù ro dhi ró. Dì, akódhi ni agó kòdrà dhi, à adré akódhi ni atrì tátírítrí kúlí nda lésè gò, dré kitswázó atsálé agó àzya ni tòko ró. Akódhi kò'o kònìni dhi, akódhi tòkó zàràbhù ro dhi 'i ko.

⁴ Di áma adrúpi i, tà nda kókpà kònini àmi ki tà sè. Mi drà kókpà tátrítrí kúlí lésè Krísto ni dràma sè dre, mì kàtsáro mómí àzya àdhya ró, Krísto ngàlepi dràdrà 'àsè nda àdhya ró, mì kàdréro lò'wa dóro 'a Giká dré be dhi bvó. ⁵ Tàko ko, mà dré tá adrérà'a lovó kónzi rúbhá àdhya ni rinyí zàle dhi 'á dhi, tátrítrí kúlí nda nzi tá láti lovó kónzi i dré adrézó tà 'o àma ki rúbhá na gò, mà dré adrézó lò'wa kónzi 'a kitswálé dràdrà sè. ⁶ Di, nyànomvá dhi, mà drà àmakya tátrítrí kúlí adrélépi tá àma ki 'i nda lésè gò, àma ki atrizo tátrítrí kúlí nda ni rinyí lésè, mà kàdréro tà 'o Giká dré láti tídhí Tirí Lólo àdhya sè, láti àku tátrítrí kúlí tisile dhi àdhya sè ko.

Tátrítrí kúlí i tàkonzì be dhi

⁷ Di mà ni go tàá ngíni? Tátrítrí kúlí tàkonzì 'i? Tàdzí ko! Tà bàti ró dhi, tátrítrí kúlí nda 'o tá ma niá ngalè tàkonzì àdho 'i ya dhi ni. Tàko ko, tátrítrí kúlí nda kòtà tá dhi «Mí kòbhà mómí ki ngá lovó ko» dhi ko dhi, kònò má kitswá tá niá ngalè lovó kónzi bhàma àdho 'i ya dhi ko. ⁸ Di, tátrítrí kúlí nda kónzi láti dre dhi, tàkonzì 'o tá ína lovó kónzi ki kára títi dhi i gale má léna bí. Àngyá ko, tátrítrí kúlí nda kàdré tá yó dhi, kònò tàkonzì ni tá adré rinyí àko. ⁹ Wáláká dhi, má adré tá lídrì fbe tátrítrí kúlí àko. Di, tátrítrí kúlí kàtsá má vélé dre dhi, tàkonzì atsá tá lídrì ro má léna gò, ¹⁰ má dré mána dràzo. Di má dré nòzoá dhi, tátrítrí kúlí fèle mómí ki drizo lile lídrì kisú nda drì ína ma lile dràdrà kisú kòdhya. ¹¹ Tàko ko, tátrítrí kúlí nda sè dhi, tàkonzì kisú tá láti áma lítízó gò, dré áma 'òzo dràle.

¹² Tágba kònini dhi, tátrítrí kúlí nda ína lólo, ìndì tà tátrítrí kúlí nda dré adrélé tàle à kò'o dhi i lólo, gyágya, ìndì dóro.

¹³ Di tátrítrí kúlí adrélépi dóro nda 'o tsì ma dràle dhi ni? Tàdzí ko! Be ró dhi, tàkonzì 'o ma dràle tà adrélépi dóro nda sè dhi ni, à kòniró ngalè tàkonzì ni tàndi àdho 'i ya dhi, ìndì tàkonzì nda kàtsáro kónzi lavulé tátrítrí kúlí sè be dhi bvó.

Ru pfùma tàkonzì be dhi

¹⁴ Mà ni tàle dhi, tátrítrí kúlí tà Tirí Lólo àdhya 'i dhi be. Di, ma mána mómí bvò àdhya 'i, ìndì à lagí ma adrélé màràbà ro tàkonzì dré. ¹⁵ Tàko ko, tà má dré adrélé 'òle dhi i, má ni má adré 'òá àdho tà sè ya dhi ko. Àngyá ko, má adré tà má

dré adrélé lèle 'òle dhi ki 'o kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána tà má dré gàle gágà dhi ki 'o kòdhya. ¹⁶ Di má kàdré tà má dré adrélé lèle 'òle ko dhi ki 'o dhi, má adré ka'íà tàle dhi, tátrítrí kúlí dóro káyà dhi. ¹⁷ Di má adré kisúá dhi, má adré tà nda ki 'o ma ko. Be ró dhi, tàkonzì adrélépi má léna dhi adré 'òá nì. ¹⁸ Má nì tàle dhi, tà dóro má léna yókódhó dhi be. Kòdhi adré tàá dhi, tà dóro áma rúbhá tàkonzì àdhya na dhi yókódhó. Tàko ko, ma lovó íbe tò adrézó tà dóro 'o. Di, má kitswá mána tà nda ki 'o bwà ko. ¹⁹ Àngyá ko, má adré tà dóro má dré adrélé lèle 'òle dhi ki 'o kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána tà kònzì má dré adrélé lèle 'òle ko dhi ki 'o kòdhya. ²⁰ Di má kàdré tà má dré adrélé lèle 'òle ko dhi ki 'o dhi, má adré 'òá ma ko. Be ró dhi, tàkonzì adrélépi má léna dhi adré 'òá nì.

²¹ Di má adré tátrítrí kúlí kònìdhi nì kisú adrérà'a tà 'o má léna: Tágba má kàdré tà dóro le 'òle yà dhi, má adré ngbà 'í tà kònzì 'o kòdhya. ²² Tàko ko, áma togó na dhi, má adré lenzélé tátrítrí kúlí Giká àdhya nì tà sè. ²³ Di, má adré mána tátrítrí kúlí àzya kisú adrérà'a tà 'o áma rúbhá na, adrézó ru pfu tátrítrí kúlí má dré ka'ile áma tà kisùkisù na dhi be. Tátrítrí kúlí àzya nda adré áma 'i bhàle tátrítrí kúlí tàkonzì àdhya adrélépi tà 'o áma rúbhá na dhi nì rìnyí zàle. ²⁴ Àdho kizà 'i má dré kònìni nì! Àdhi nì kitswá áma apá rúbhá adrélépi áma dri lèle dràdrà kisú kònìdhi lésè dhi nì? ²⁵ Má adré àwoyà fe Giká dré àma ki Mírì Yésu Krísto sè!

Di ásà dhi, áma tà kisùkisù na dhi, ma màrábà Giká nì tátrítrí kúlí àdhya 'i. Di, áma rúbhá tàkonzì àdhya na dhi, ma mána màrábà tàkonzì nì tátrítrí kúlí àdhya 'i.

8

Atsima Tírí Lólo nì rìnyí sè dhi

¹ Di nyànomvá dhi, tà adrézó tà bha mónyá adrèbhá Yésu Krísto na dhi i dri dhi véle yókódhó. ² Tàko ko, tátrítrí kúlí Tírí Lólo adrélépi lídrì fe Yésu Krísto na dhi àdhya atrì àma tátrítrí kúlí tàkonzì àdhya ìndì dràdrà àdhya lésè dre. ³ Àngyá ko, tátrítrí kúlí Mósè àdhya kitswá tá àma ki tidrí bwà ko, lovó kònzì rúbhá àdhya dré tá tátrítrí kúlí nda nì 'òle atsálé rìnyí àko dhi sè. Di, Giká 'o tá ína tà àma ki tidrízó dhi nì. Amù áyi tàndì nì Mv́á alìle rúbhá tàkonzì àdhya nì do àmakya t́ni,

kòfèró ì dràle tàkonzì nì tà sè. Dì ásà dhi, Giká bhà tà tàkonzì adrélèpi tá tà 'o mómódí kì rúbhá na nda dri, rìnyí nì nì 'òzo akílé. ⁴'O tà nda kònìnì kitswálé tà gyägya tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi ì kò'oró ru kitswálé títi àma adrèbhá atsílé lovó kònzi rúbhá àdhya na ko, dhi, adrèbhá atsílé Tírí Lólo nì rìnyí sè dhi ì léna.

⁵Tàko ko, mómódí adrèbhá atsílé lovó kònzi rúbhá àdhya na dhi ì adrè ngbà 'í tà lovó kònzi nda dré adrélé lèle dhi kì kisù 'òle kòdhya. Dì, mómódí adrèbhá atsílé Tírí Lólo nì rìnyí sè dhi ì adrè àyikya tà Tírí nda dré adrélé lèle dhi kì kisù 'òle kòdhya. ⁶Àngyá ko, adrélé lovó kònzi rúbhá àdhya nì tà kisù dhi adrè dhyá kì dri lile dràdrà kisú. Dì, adrélé Tírí nì tà kisù dhi adrè ína dhyá kì dri lile lídrì kisú, tà kèdríkèdri be kòdhya. ⁷Mómódí adrèbhá lovó kònzi rúbhá àdhya nì tà kisù dhi ì, kàribhá Giká àdhya 'ì. Àyi nda ì adrè àyi kì bha Giká nì tátrítrí kúlí nì rìnyí zàle ko. Ì kitswá kpà 'òà kònìnì bwà ko. ⁸Àyi adrèbhá lovó kònzi rúbhá àdhya nì rìnyí zàle nda ì kitswá kpà Giká nì togó 'o kinílé bwà ko.

⁹Dì, àmi ró dhi, àmi lovó kònzi rúbhá àdhya nì rìnyí zàle ko. Be ró dhi, àmi àmikya Tírí Lólo nì rìnyí zàle, Tírí Giká àdhya nda kàdré adrélé àmi léna bàti dhi. Dhya àlo kàdré Tírí Krísto àdhya íbe í léna ko dhi, akódhi nda mómódí Krísto àdhya 'ì ko. ¹⁰Dì Krísto kàdré àmi léna dhi, tágba àmi kì rúbhá dré adrézó lile dràdrà kisú tàkonzì nì tà sè dhi, àmi lídrì íbe Krísto nì Tírí na, Giká dré àmi kì bhàle gyägya í mìlèsè dhi sè. ¹¹Dì Giká Yésu nì tingálèpi dràdrà lésè dhi nì Tírí kàdré adrélé àmi léna dhi, Giká Krísto nì tingálèpi dràdrà lésè nda nì kókpà lídrì fe àmi kì rúbhá adrèbhá dràle dràdrà dhi ì dré, àyi Tírí adrélèpi àmi léna nda nì rìnyí sè.

¹²Dì áma adrúpi ì, àma màri íbe bàti. Dì, màri nda, tà adrézó atsílé lovó kònzi rúbhá àdhya na dhi 'ì ko. ¹³Tàko ko, mì kàdré atsílé lovó kònzi rúbhá àdhya na dhi, mì nì dràdrà. Dì, mì kàdré àmikya àmi kì tàkonzì kì 'o dràle Tírí nì rìnyí sè dhi, mì nì adrè lídrì íbe. ¹⁴Mómódí títi Giká nì Tírí dré adrélé tidrìle dhi ì, Giká nì ànzi 'ì. ¹⁵Tàko ko, Tírí mì dré kisúlé nda bhà àmi gòle adrélé màrábà ro ko, ìndì adrélé tìri ró ko. Be ró dhi, Tírí mì dré kisúlé nda bhà ína àmi adrélé Giká nì ànzi ì ró. Tírí nda sè dhi, mà adrè liyílé Giká rú adrézó tàá dhi: «Ábbà! Tátá!» ¹⁶Tírí nda nì tàndì adrè tadhá àma léna dhi, àma Giká nì ànzi 'ì káyà dhi nì. ¹⁷Dì mà

kàdré Gìkà ní ànzì 'ì dhi, mà ní tà dré lazílé áyì ànzì ì dré dhi ní kisé tàyilé ro. Mà ní tà nda ní kisé tùmání Krísto be, mà kàdré kizà ka'ì nyàle tùmání akódhi be dhi. Tàko ko, mà kàdré kizà ka'ì nyàle tùmání Krísto be dhi, mà ní kókpà mìlanzìlanzì kisé tùmání ába.

Mìlanzìlanzì adrélépi alìle dhi

¹⁸ Dì má adré kisé dhi, kizà mà dré adrélé nyàle nyànomvá dhi ì kitswá àyíkya mìlanzìlanzì Gìkà dré dra tadhále àma dré dhi sè ko. ¹⁹ Tàko ko, ngá tí Gìkà dré bhàle dhi ì adré lókyá dré dra áyì ànzì kì 'òzo apfòle dhi ní letè lovó sè. ²⁰ Àngyá ko, Gìkà bhà ngá tí ì dré tá bhàle nda ì adrélé tà tàko ní rìnyí zàle, tágba ngá nda ì dré tá lèzoá kàdré kònìni ko dhi. Dì, Gìkà lè tá ína tà nda kàdré kònìni. Tágba kònìni dhi, à adré mì bha Gìkà véna, ²¹ akódhi kàtrìró ngá nda ì áyì kì ñwanwà ní rìnyí lésè, ì kàdréro ngá trèle mìlanzìlanzì ro Gìkà ní ànzì kya tìni dhi ì ró. ²² Dì mà ní tàle dhi, ngá tí Gìkà dré bhàle nda ì adré tongólé, adrézó kizà nya ngóro tòkó adrélépi 'òle tìle dhi àdhyà tìni, atsálé nyànomvá kònìdhi dhi be. ²³ Dì, ngbà 'í ngá nda 'ì ko, àma adrèbhá Tírí Lólo íbe ngóro ngádrì Gìkà dré afèle dhi ró dhi ì, mà adré kókpà tongólé àma léna, adrézó kítú Gìkà dré dra àma kì tadházó áyì ànzì ì ró dhi ní letè lovó sè. Kítú nda tú dhi, Gìkà ní àma kì apá àma kì rúbhá íbe tí. ²⁴ Mà dré adrélé mì bha Gìkà véna kònìni dhi sè dhi, akódhi tìdrí àma dre. Dì, à kàdré mì bha ngá adrélé nòle mì sè dhi ní tà sè dhi, kòdhi mì bhàma 'ì bàti ko. Àdhi adré mì bha ngá ì dré kiséle dre dhi ní tà sè dhi nì? ²⁵ Dì, mà kàdré mì bha tà mà dré rè kiséle ko dhi sè dhi, mà adré letèá togó vwàvwà sè.

²⁶ Kókpà kòdhi tìni, Tírí Lólo adré àma kì ledé àma kì tà yàya sè. Tàko ko, mà ní tà zìle Gìkà tí ngóro dré kitswále dhi tìni ko. Dì, Tírí nda ní tàndì adré ína tà zì Gìkà tí àma dré, adrézó tongólé tongotongo kitswázó tà ní ní ta kúlí sè bwà ko dhi ì sè. ²⁷ Dì Gìkà adrélépi àma kì togó kì tabhì dhi, ní tà Tírí nda dré adrélé lèle zìle ì tí dhi ì be. Tàko ko, Tírí nda adré tà zì Gìkà tí akódhi ní mómnyá lólo ì dré, ngóro Gìkà dré adrélé lèle dhi tìni.

²⁸ Mà ní kpà tàle dhi, Gìkà adré tà tí dhi kì 'o ru amú adrélé dóro mómnyá tí tí adrèbhá áyì le, dré azíle ngóro ì dré kiséle 'òle drìdrì dhi tìni dhi ì dré dhi be.

²⁹ Tàko ko, móndyá Giká dré tá nìle drìdrì móndyá ína ró dhi ì, akódhi zè tá kpà àyi kitswá lé atsálé ngóro àyi Mvágó tìni, akódhi nda kàdréro Mvá kàyo ró àyi adrúpi zyandre dhi ì kòfalé be dhi bvó. ³⁰ Di àyi Giká dré tá zìle drìdrì nda ì, azí kókpà àyi. Àyi akódhi dré tá azílé nda ì, bhà kókpà àyi gyägya í mìlésè. Àyi akódhi dré tá bhàle gyägya í mìlésè nda ì, 'o kókpà àyi mìlanzilanzì kisú.

Giká ni lèle kàdrì àma véle Yésu Krísto na dhi

³¹ Di tà nda kòdhi ì sè dhi, mà ni go tàá ngíni? Giká kàdré àma dré dhi, àdhi ni kitswá ru pfu àma íbe dhi nì? ³² Tàko ko, akódhi apá àyi tàndi ni Mvá dràdrà lésè ko. Be ró dhi, fè ína akódhi nda dràle àma títi dhi ki tà sè. Kò'o kònini 'í dhi, a ni kókpà tà títi dhi ki afè àma dré àyi togó tani sè, ngóro dré àyi Mvá ni afèle àma dré dhi tìni. ³³ Àdhi ni kitswá móndyá Giká dré zìle dhi ki asíkì dhi nì? Giká adrè àyi nda ki bha gyägya í mìlésè dhi nì! ³⁴ Àdhi ni di kitswá tà bha àyi nda ì dri dhi nì? Yésu Krísto drà àma ki tà sè nì! Lavúlé dhi, akódhi nga dràdrà 'ásè gò, dré adrézó Giká ni dríagó lésè, adrélé tà zi tíá àma dré! ³⁵ Àdhi ni di kitswá àma ki kòfalé lanzí lèle Krísto àdhyà be dhi nì? Kizà 'ì yà, tà kòkòròko 'ì yà, mì pfopfò 'ì yà, tàbirì 'ì yà, adrélé bvólíí ro dhi 'ì yà, adrélé ànyi dràdrà mìle dhi 'ì yà, kó ngalè dràdrà 'ì yà dhi ni kitswá tsì 'òá dhi nì? ³⁶ Ngóro Giká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni:

«Ámi tà sè dhi, àma ànyi dràdrà mìle lókyá títi ì sè.

À adrè àma ki no ngóro kábilígyà adrélé 'òle tilílé dhi ì tìni.»^p

³⁷ Di, tà nda kòdhi títi dhi ì sè dhi, àma àmakya móndí tà lavúbhá lavúlavú Krísto àma ki lèlepi dhi sè dhi 'ì. ³⁸ Tàko ko, má adrè ka'íá bàti tàle dhi, tà àlo kitswá àma ki kòfalé lanzí lèle Giká àdhyà be bwà ko, kàdré gba dràdrà 'ì yà, lídrì 'ì yà, ángéló ì 'ì yà, tírí kònzi ópí kàdrì ro ìndì rìnyi ró dhi ì 'ì yà, lókyá ándrò kònìdhi 'ì yà, lókyá adrélépi alìle dhi 'ì yà, ³⁹ rìnyí kurú na dhi 'ì yà, kó ngalè rìnyí bvò àndúna dhi 'ì yà dhi. Bàti, ngá títi Giká dré bhàle dhi ki àlo kitswá ína àma ki kòfalé lanzí lèle Giká dré tadhálé àma dré àma ki Mírì Yésu Krísto na dhi be bwà ko.

^p8:36 À kònò Longó ì 44:23.

Gìkà i mónnyá dré zìle dhi fbe dhi

¹ Má adré tà bàti ta Krísto na. Má adré kinzò ta ko. Tirí Lólo adrélépi áma togó na dhi adré tadhá dhi, tà má dré adréle tàle kònìdhi, tà bàti 'i: ²⁻³ Áma togó adré kizà nya, adrézó kpà lanzile áma sùrú, Yúdà ànzi ki tà sè landè àko ró. Má mìlésè dhi, dóro ni tá áma tàndi ni tatrílé gò, àma ki kòfalé lanzízó Krísto be dhi, áma sùrú nda ì kòkítswá tá adrílé ásà dhi. ⁴ Àngyá ko, àyi nda ì Ìsèrélè ànzi 'i. Gìkà bhà tá àyi adréle áyi ànzi ì ró gò, áyi mìlanzìlanzi tadházó àyi dré. Bhà tá tà twátwa ru yìzo àyi fbe dhi ì. Fè tá kpà àyi dré áyi tátrítrí kúlí, túmání tà adrézó áyi lindrì bha dhi fbe, ìndì áyi lazikúlí fbe. ⁵ Àyi ki tábhí ì Àbàràrà 'i, Ìsákà 'i, ìndì Yàkóbhò 'i. Kòdhi fbe dhi, Krísto ni tàndi apfò tá móndí ro àyi ki sùrú lésè. Krísto nda, Gìkà adrélépi tà títi dhi ì drile, ìndì kitswálépi rúku sè kóná vésè kólyá dhi 'i! Kàdré kònìni!

⁶ Kòdhi adré làá ko tàle dhi, Gìkà 'o tà í dré tá lazílé àyi ki tà sè dhi ko dhi. Tàko ko, mónnyá títi angábhá Ìsèrélè ni sùrú lésè dhi ì, Ìsèrélè ànzi 'i bàti ko.

⁷ Kókpà kòdhi tñi, mónnyá títi angábhá Àbàràrà ni sùrú lésè dhi ì, akódhi ni ànzi 'i bàti ko. Be ró dhi, Gìkà tà tá Àbàràrà dré dhi: «À ni ngbà 'í Ìsákà ni ànzi ki zi ámi ànzi ì ró dhi kòdhyà.»^q ⁸ Kòdhi adré tàá dhi, ànzi tìle rúbhá sè dhi ì Gìkà ni ànzi 'i ko. Be ró dhi, Gìkà adré ngbà 'í ànzi tìle áyi lazikúlí sè dhi ki no áyi ànzi ì ró dhi kòdhyà. ⁹ Tàko ko, Gìkà lazí tá tà nda kúlí kòni ì sè: «Lókyá kòkítswá dre dhi, má ni agò gò, Sàrà dré mváagó tìzo.»^f

¹⁰ Ngbà 'í kòdhi ko, ànziàgo rì Rèbékà dré tìle dhi ki atá tá agò àlo, àma ki tábhí Ìsákà 'i. ¹¹⁻¹² Dì, ànzimvá nda ki tirà ko, ìndì ì dré rè tà dóro 'i yà, kó ngalè tà kònzi 'i yà dhi ki 'orà ko dhi 'á dhi, Gìkà tà tá ìna Rèbékà dré dhi: «Mvá kàyo ni tà 'o mvá tùgu dré akódhi ni màràbà tñi.»^s Kòdhi adré tadhá dhi, Gìkà adré

^q9:7 À kònò Kìdhoma 21:12.

^f9:9 À kònò Kìdhoma 18:10.

^s9:11-12 À kònò Kìdhoma 25:23.

móndí kǐ zì ngóró dré kisùle 'òle drìdrì dhi tǐnì. Akódhi nì tǎndì dhya adrélépi móndí kǐ azí dhi 'ì. Dì, adré àyì kǐ azí tà dóro ì dré adrélé 'òle dhi kǐ tà sè ko.

¹³ Ngóró Gìkǎ nì Kúlí dré adrélé tàle dhi tǐnì: «Má lè Yàkóbhò kòdhya. Dì, má gà mána Èsáwù rè.»^t

¹⁴ Dì mà nì gò tàá ngǐnì? Gìkǎ tsì gyǎgya ko? Tàdzí ko! ¹⁵ Tàko ko, akódhi tà Mósè dré dhi:

«Má nì dhya ángùdhi má dré adrézó kizà nì nì le bhàle dhi nì kizà bha.

Má nì kpà áma togó dóro tadhá dhya ángùdhi má dré adrézó lèá tadhálé drá dhi dré.»^u

¹⁶ Dì ásà dhi, tà kàdrì dhi, tà móndí ì dré adrélé lèle 'òle dhi 'ì ko, ìndì tà ì dré adrélé 'òle àyì kǐ rìnyí sè dhi 'ì ko. Tà kàdrì lavúlé dhi, ngbà 'í Gìkǎ nì togó dóro dré adrélé tadhálé dhya ángùdhi dré adrézó lèá tadhálé drá dhi dré dhi 'ì. ¹⁷ Tàko ko, Gìkǎ nì Kúlí adré tàá Fàráwò, ópí kàdrì Èzèpétò àdhya nì tà sè dhi: «Má bhà mi ópí kàdrì ro tà kòdhi sè, má kòtadháro áma rìnyí mí rú, à kòbhàró áma rú kùle bvò wáyi 'ásè be dhi bvó.»^v ¹⁸ Dì ásà dhi, Gìkǎ adré dhya ángùdhi dré adrézó kizà nì nì le bhàle dhi nì kizà bha. Adré kpà dhya ángùdhi dré adrézó togó nì nì le 'òle tombálé dhi nì togó 'o tombálé.

Gìkǎ nì kombà ì akódhi nì togó tani be dhi

¹⁹ Dì àruka nì, àmi kǐ àlo nì kǐtswá lizíá má tí dhi: «Kàdré dǐ kònìni dhi, Gìkǎ adré tà bha móndí ì dri àdho tà sè? Tàko ko, àdhi nì kǐtswá ligílé tà dré adrélé lèle 'òle dhi ìbe dhi nì?» ²⁰ Dì, mi móndí ro nì, mi tá àdhi 'ì, adrélé tà kayí Gìkǎ tí nì? Ngá ledélé dhi adré tsì lizíá dhya áyì ledélépi dhi tí dhi: «Mí ledé ma làsú be kònìni àdho tà sè» ya dhi?^w ²¹ Dhya adrélépi lǐdrí ru dhi tsì rìnyí ìbe adrézó lǐdrí nda kǐ ru ngóró dré adrélé lèle dhi tǐnì ko? Akódhi kǐtswá tsì kìnì àlo sè lǐdrí àlo ru tà kàdrì 'òzo ásà, gòzo lǐdrí àzya ru tà tàko 'òzo ásà dhi ko?

^t9:13 À kònò Málákì 1:2-3.

^u9:15 À kònò Pfòma 33:19.

^v9:17 À kònò Pfòma 9:16.

^w9:20 À kònò Èsáyà 29:16; 45:9.

²² Kókpà kòdhi t́nì, Gìkà lè tá àyì kombà tadhálé, àyì rìnyí 'òzo mónnyá títí dhi ì dré nòle. Dì, mvò tá ìna mónnyá í dré tá bhàle kitswálé lile dràdrà kisú dhi kì tà àyì togó vwàvwà sè, ²³ kitswázó àyì mìlanzìlanzì kàdrì dhi nì tadhá mónnyá í dré tá bhàle kitswálé àyì mìlanzìlanzì kisú àyì togó dóro sè dhi ì dré. ²⁴ Àma kókpà mónnyá dré azílé nda ì kòfalé be. Dì, akódhi azí àma ngbà 'í Yúdà ànzì ì kòfalésè ko. Azí kókpà àma mónnyá sùrú twá ro dhi ì kòfalésè. ²⁵ Ngóro dré adrélé tàle búkù Òséyà àdhya na dhi t́nì:

«Má nì mónnyá adrèbhá tá mána ró ko dhi kì zì mónnyá mána ì ró.

Má nì sùrú má dré tá lèle ko dhi nì zì sùrú má dré lèle tò dhi ró.»^x

²⁶ Àrà tá tàzoá àyì dré dhi «Àmì mónnyá mána 'ì ko» dhi 'á dhi, à nì àyì kì zì Gìkà lídrì ro dhi nì ànzì ì ró.»^y

²⁷ Dì, Ìsèrélè ànzì kì tà sè dhi, pròfétà Èsáyà yo tá kúlí tàzoá dhi:

«Tágba Ìsèrélè ànzì ì dré lizózó ngóro sínyí yìandre mìle dhi t́nì dhi, ngbà 'í àyì kì àmbí kì adrí nì.

²⁸ Tàko ko, Mírì nì kúlí í dré lazílé bvò kònìdhi nì tà dri dhi nì 'o mbèlè kitswálé títí.»^z

²⁹ Ngóro Èsáyà dré tá longólé drìdrì dhi t́nì:

«Mírì rìnyí líyí ro dhi kòtayí tá ànzì kì àmbí àma dré ko dhi,

kònò àma kì tà atsá tá ngóro mónnyá Sòdómà ì lésè Gòmórà be dhi kya t́nì dre.»^a

Ìsèrélè ànzì ì ka'ì ko

³⁰ Dì mà nì go tàá ngíni? Mónnyá sùrú twá ro adrèbhá tá àyì kì nda bhàle gyăgya Gìkà mìlésè ko dhi, ì atsá àyìkya gyăgya akódhi mìlésè àyì kì tà ka'ìka'ì sè. ³¹ Dì, Ìsèrélè ànzì adrèbhá tá àyì kì nda bhàle gyăgya Gìkà mìlésè tátrítrí kúlí sè dhi, ì atsá àyìkya gyăgya akódhi mìlésè ko. ³² Àdho tà sè? Tàko ko, ì ndà láti

^x9:25 À kònò Òséyà 2:25.

^y9:26 À kònò Òséyà 2:1.

^z9:28 À kònò Èsáyà 10:22-23.

^a9:29 À kònò Èsáyà 1:9.

atsázó gyăgya akódhi mìlésè àyi kî tà ka'ika'i sè ko. Be ró dhi, ì ndà àyikya láti
atsázó gyăgya tà dóro ì dré 'òle dhi ì sè. Di àsà dhi, ì tisi àyi kî pá kírà adrélépi
móndí kî tokpó ledhélé dhi rú. ³³ Ngóro Giká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tîni:

«Mî nò rè ká! Má bhà Sìyónà na kírà adrélépi móndí kî tokpó dhi,
kírà adrélépi móndí kî 'o ledhélé dhi.

Di dhya ángùdhi adrélépi kírà nda ni ka'i dhi,
kitswá tàdzí adrélé kanyò ro ko.»^b

10

¹ Áma adrúpi ì, má adré Giká ni ti lizí togó wáyi sè, adrézó ngòle akódhi rú
ìsèrélè ànzi kî tà sè, akódhi kòtidríró àyi be dhi bvó. ² Tàko ko, má kitswá tàá àyi
nda kî tà sè dhi, àyi kî togó àtsi ró Giká ni tà sè bàti. Di, àyi kî togó àtsi ró nda
adré ína àyi totó tà bàti nìma dri ko. ³ Àngyá ko, ì nì láti Giká dré adrézó móndí
kî bha gyăgya í kandrà dhi ko. Ì ka'i kpà Giká ni láti nda ni lebèle ko. Be ró dhi, ì
ndà àyikya àyi kî tàndi kî láti atsázó gyăgya Giká kandrà dhi kòdhya. ⁴ Di, Krísto
'o ína tà Giká dré tátrírí kúlí fèzo àsà dhi kitswálé tíí, kitswálé móndyá tíí
adrébhá àyi ka'i dhi ì kàtsáro gyăgya Giká kandrà be dhi bvó.

Tà adrézó móndí kî tidrí àyi kî tà ka'ika'i sè dhi

⁵ Kàdré atsama gyăgya tátrírí kúlí 'òma sè dhi ni tà sè dhi, Mósè tisi tá kònini:
«Dhya adrélépi tà tíí tátrírí kúlí dré adrélé tàle dhi kî 'o dhi ni adrí tà nda ì sè.»^c

⁶ Di, kàdré ína atsama gyăgya Giká kandrà tà ka'ika'i sè dhi ni tà sè dhi, Giká ni
Kúlí adré tàá kònini: «Mí kòtà ámi togó na dhi, àdhi ni mba bhù na nì ya dhi
ko.»^d (Kòdhi adré tàá dhi, àdhi ni mba Krísto ni 'o asíle bvò dri dhi nì.) ⁷ «Mí kòtà
kpà dhi, àdhi ni si bvò àndúna nì ya dhi ko.»^e (Kòdhi adré tàá dhi, àdhi ni si

^b9:33 À kònò Èsáyà 8:14-15; 28:16.

^c10:5 À kònò Lèvítíkè 18:5.

^d10:6 À kònò Dùtèrònómè 30:13.

^e10:7 À kònò Dùtèrònómè 30:13.

Krístico ni tingá dràdrà lésè dhi nì.)⁸ Dì, Gìká ni Kúlí adrè ína tàá dhi: «Kúlí ànyi mí làga. Kúlí nda mí tí ìndì ámi togó na.»^f Kúlí nda kúlí tà ka'ika'ì àdhyà mà dré adrélé longolé kònìdhi 'ì: ⁹ Mí kòtà ámi ti sè dhi, Yésu Mírì 'ì gò, mí dré ka'izoá ámi togó na tàle dhi, Gìká tingá akódhi dràdrà lésè dhi, mí ni adrí. ¹⁰ Tàko ko, à adrè Yésu ni ka'ì togó sè gò, Gìká dré adrézó dhyá ki bha gyăgya í kandrà. À adrè kpà tàá ti sè dhi, Yésu Mírì 'ì gò, Gìká dré adrézó dhyá ki tidrí. ¹¹ Ngóro Gìká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni: «Dhya ángùdhi adrélépi akódhi ni ka'ì dhi kitswá tàdzí adrélé kanyò ro ko.»^g ¹² Àngyá ko, Yúdà ànzi ì móndyá sùrú twá ro dhi ìbe dhi ì twátwa ko. Mírì àlo kwákwá dhi àyi títi nda ki Mírì 'ì. Akódhi nda adrè tà tani fe gàle móndyá títi adrèbhá liyílé í rú dhi ì léna. ¹³ Tàko ko, Gìká ni Kúlí adrè tàá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi liyílé Mírì rú dhi ni adrí.»^h

¹⁴ Dì, ì ni kitswá liyílé Mírì rú ngíni, ì kòka'ì rè akódhi ko dhi? Ì ni kitswá kpà akódhi ni ka'ì ngíni, ì kòyi rè akódhi ni tà ko dhi? Ì ni kitswá kpà akódhi ni tà yi ngíni, móndí àruka ì kòlongó rè akódhi ni rúbí àyi dré ko dhi? ¹⁵ Àyi nda ki kitswá kpà akódhi ni rúbí longó ngíni, à kòmù rè àyi rúbí nda ni longó ko dhi? Ngóro Gìká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni: «Mì nò rè ngalè dhya adrèbhá alìle rúbí tani longó dhi ki pá avé tò ngíni ya dhi ká!»ⁱ

¹⁶ Dì, Ìsèrélè ànzi Rúbí Tani yibhá dhi ì kòfalé dhi, àyi títi dhi ì ka'ì àyikya Rúbí nda ko. Tàko ko, pròfétà Èsáyà tà dhi: «Mírì, àdhi ka'ì rúbí mà dré longolé dhi nì?»^j ¹⁷ Dì ásà dhi, à adrè rúbí nda ni ka'ì, rúbí nda ni yìma sè. À adrè kpà rúbí nda ni yi, Krístico ni kúlí longoma sè. ¹⁸ Má adrè dì lizíá dhi: Ìsèrélè ànzi ì yi tsì rúbí nda ko? Kònìni ko, ì yi 'í. Ngóro Gìká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni:

«Móndí ki kúlí la'ú bvò wáyì 'ásè.

^f10:8 À kònò Dütèrònómè 30:14.

^g10:11 À kònò Èsáyà 28:16.

^h10:13 À kònò Yòwélè 3:5.

ⁱ10:15 À kònò Èsáyà 52:7.

^j10:16 À kònò Èsáyà 53:1.

Àyi ki kúlí tsa byá bvò ni kùdù na.»^k

¹⁹ Di, má adré gòle lizíá dhi: Ìsèrélè ànzi nda ì nì tsì rúbí nda ni àndu ko? Ì nì 'í.

Drìdrì dhi, Mósè longó tá Gìká ni kúlí kònìni:

«Má ni àmi ki 'o lovó kònzi bha sùrú adrèbhá bàti ró ko dhi ì rú.

Má ni àmi ki togó 'o aswálé sùrú twá adrèbhá tà nìni àko dhi ì rú.»^l

²⁰ Kòdhi íbe dhi, Èsáyà longó tá Gìká ni kúlí tirì àko kònìni:

«Má tayí ma mónyá adrèbhá tá áma nda ko dhi ì dré kisúlé.

Má tadhá ma mónyá adrèbhá tá tà zi má tí ko dhi ì dré.»^m

²¹ Di, kàdré ína Ìsèrélè ànzi ki tà sè dhi, Èsáyà tà kpà dhi:

«Kìdhólé drùbhì sè tsàle ìndró na dhi, má kídzì áma drígá

mónyá adrèbhá liglé má rú, adrézó áma kúlí ga rè dhi ì véna.»ⁿ

11

Gìká gà rè Ìsèrélè ànzi ì ko

¹ Má adré di lizíá dhi: Gìká gà ína áyi mónyá ì dre? Tàdzí ko! Tàko ko, áma tándi, ma Ìsèrélè mvá 'í. Má angá mána Àbàràrà ni sùrú lésè, ìndi Bènyàminà ni sùrú lésè. ² Gìká gà áyi mónyá ì dré tá zìle drìdrì dhi ì rè ko. Mì nì tà Gìká ni Kúlí dré adrélé tàle pròfètà Èláyà ni tà sè dhi ko? Èláyà nda ngo tá Gìká rú Ìsèrélè ànzi ki tà sè kònìni: ³ «Mírì, ì tufú ámi pròfètà ì todràle dre. Ì awú kpà ámi àlètàrì ì dre. Di tayí ngbà 'í ma kalóma. Ì adré kpà láti nda áma pfùzo dràle.»^o

⁴ Di, Gìká logó tá kúlí akódhi dré ngíni? Logó tá kònìni: «Mì kalóma ko. Tàko ko, má líkí má dré àgo ngùlù-nzi-drì-rì àyi ki kórókó titìbhá Bálà kandrà ko dhi ì

^k10:18 À kònò Longó ì 19:5.

^l10:19 À kònò Dùtèrònómè 32:21.

^m10:20 À kònò Èsáyà 65:1.

ⁿ10:21 À kònò Èsáyà 65:2.

^o11:3 À kònò 1 Ópí ì 19:10, 14.

kòdhya.»^p ⁵ Di ándrò kònìdhi, tà nda kókpà kònìni. Tayí rè Ìsèrélè ànzì kì àmbí Giká dré zìle àyi togó tani sè dhi i. ⁶ Di Giká kòzì àyi nda i àyi togó tani sè 'í dhi, kòdhi adrè tadhá dhi, zì àyi tà dóro ì dré 'òle dhi i sè ko. Kàdré tá kònìni ko dhi, kònò Giká ni togó tani ni tá adrè tà dré adrélé fèle àngyá dhi 'i ko.

⁷ Tà nda kòdhi ì adrè tàá dhi, tà Ìsèrélè ànzì ì dré adrélé ndàle àyi kì togó wáyi sè dhi, ì kisú ko. Ngbà 'í àyi Giká dré zìle dhi ì kisú tà nda àyi. Di, àyi kì àruka tíí dhi kì togó atsá ína tòmbátòmba. ⁸ Ngóro tìsìle Giká ni Kúlí na dhi tìni:

«Giká 'o àyi kì tà kisùkisù atsálé tìnìmvá ro,
àyi kì mì dròzo, ì kàdréro ngá no ko gò,
àyi kì bíbhálé tabhózó, ì kàdréro tà yi ko atsálé ándrò kònìdhi.»^q

⁹ Dàwídi tà kpà dhi:

«Lè àyi kì gwányá ì kàtsá tà adrélépi àyi kì 'o la'ile bã sílé dhi ró,
tà adrélépi àyi kì 'o ledhélé dhi ró,
ìndì tà adrézó tà ño àyi dri àyi kì tàkonzì sè dhi ró.

¹⁰ Lè àyi kì mì kàní, ì kàdréro ngá no ko,
ìndì àyi kì àmvò kàdré atrulé nyo.»^r

¹¹ Má adrè di lizíá dhi: Ìsèrélè ànzì ì kòdhe kònìni dhi, ì dhe kònìni nyo? Tàdzí ko! Be ró dhi, àyi kì tàkonzì kì tà sè dhi, Giká nzi ína láti móndyá sùrú twá ro dhi ì dré adrízó, kitswázó Ìsèrélè ànzì nda kì 'o lovó kònzì bha móndyá sùrú twá ro nda ì rú. ¹² Di Ìsèrélè ànzì kì tàkonzì sè dhi, Giká fè tà tani gàle móndyá tíí bvò àdhyà ì dré. Ìsèrélè ànzì nda kì dhèma sè dhi, Giká fè tà tani gàle móndyá sùrú twá ro dhi ì dré. Kàdré di kònìni dhi, Ìsèrélè ànzì nda kì kònì dra agò Giká véle dhi, akódhi ni tà tani fe gàle àyi dré lavúlé!

Móndyá sùrú twá ro dhi kì tidrìma

¹³ Àmi sùrú twá ro ni i, má adrè nyànomvá tà ta àmi dré. Giká bhà ma adrélé àpóstolò ro àmi, móndyá sùrú twá ro dhi ì véna. Má adrè di áma àzì nda ni tà bha

^p11:4 À kònò 1 Ópí ì 19:18.

^q11:8 À kònò Dùtèrònómè 29:3; Èsáyà 6:10; 29:10.

^r11:10 À kònò Longó ì 69:23-24.

kuru. ¹⁴ Àruka ni, àzì nda sè dhi, má ni kitswá áma tândi ni sùrú ki 'o lovó kònzi bha àmi, mónnyá sùrú twá ro dhi i rú, kitswázó àyi ki àruka ki tidrí ásà dhi bvó. ¹⁵ Tàko ko, Ìsèrélè ànzi nda ki gàma sè dhi, Gìkà 'o mónnyá àruka títi bvò àdhyà i ru amú tódhyá í be. Di kònì dra go Ìsèrélè ànzi nda ki ka'lì dhi, a ni lídrì fe àyi adrèbhá ngóro mónní dràbhá dre dhi i tìni nda i dré! ¹⁶ Ngóro mì dré nìle be dhi tìni dhi, mápà ni kígá adrélé fèle drìdrì Gìkà dré dhi kàdré lólo dhi, mápà wáyi nda kókpà lólo. Fa kómvo kàdré lólo dhi, fa nda ni kólá i kókpà lólo.

¹⁷ Ìsèrélè ànzi i ngóro òlívè fa, Gìkà dré kólá ni ki àruka ki togázó dhi tìni. Àmi sùrú twá ro ni i, àmi ngóro òlívè fa twá apfòlepi mbì na, Gìkà dré kólá ni ki adózó 'òle tìle òlívè fa tândi nda rú dhi tìni. Di nyànomvá dhi, mì adrè kpà òlívè fa nda ni sù adrélépi apfòle kómvo ni lésè dhi ni kisú. ¹⁸ Di, lè mì kàdré àmi ki afà, Gìkà dré àmi ki 'òle tìle kólá togalé nda ki àrà 'a dhi sè ko. Di, mì kàdré àmi ki afà dhi, lè mì kònì tàle dhi, mì adrè fa kómvo 'o ru totó dhi àmi ko. Be ró dhi, fa kómvo nda adrè ína àmi ki 'o ru totó dhi nì. ¹⁹ Àruka ni, mì ni tàá dhi: «Gìkà togá kólá nda i, àma ki 'òzo tìle àyi ki àrà 'a dhi bvó.» ²⁰ Kòdhi bàti. Di, Gìkà togá àyi nda i, i dré tá adrélé tà ka'ika'lì àko dhi sè. Àmi ró dhi, mì adrè àmìkya àmi ki totó àmi ki tà ka'ika'lì sè. Mì kàdré di drìkàdrì ro tà nda sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmìkya tìri ró. ²¹ Tàko ko, Gìkà kòtogá Ìsèrélè ànzi adrèbhá tá kólá tândi ró nda i kònini dhi, mì kònò dóro, kòtogá kókpà àmi àyi tìni ko dhi bvó.

²² Di mì kisù rè Gìkà ni togó dóro ni tà, akódhi ni kombà be dhi ká. Akódhi adrè àyi kombà tadhá mónnyá ledhébhá dhi i dré. Di, adrè ína àyi togó dóro tadhá àmi dré, mì kògò adrélé tròle akódhi ni togó dóro nda rú dhi. Di, mì kò'o kònini ko dhi, akódhi ni kókpà àmi ki togá ngóro kólá àruka nda i tìni. ²³ Di Ìsèrélè ànzi nda i kàgò Gìkà véle akódhi ni ka'lì dhi, a ni go àyi ki 'o tìle tódhyá òlívè fa nda rú. Àngyá ko, akódhi rìnyí íbe kitswázó tà nda ni 'o. ²⁴ Tàko ko, tágba mì dré angázó òlívè fa gà adrélépi apfòle mbì na dhi lésè dhi, Gìkà ga àmi gò, àmi ki 'òzo tìle òlívè fa í dré kidhíle nda rú. Di a ni kókpà kitswá kólá angábhá òlívè fa nda lésè dhi ki 'o tìle tódhyá àyi ki tândi ki fa nda rú.

Ìsèrélè ànzi ki tidrìma

²⁵ Áma adrúpi i, má lè mì kònì Gìkà nì tà lùzu ró kònìdhi, mì kàdréro drikàdrì ro ko dhi bvó: Ìsèrèlè ànzì kì togó atzá tòmbatòmba, tsàle lókyá mónnyá tíí Gìkà dré zìle sùrú twá ì kòfalésè dhi ì dré dra alìzo akódhi véle dhi 'á. ²⁶ Dì àyi nda ì kàlì dre dhi, Gìkà nì Ìsèrèlè ànzì kì tídrí tíí, ngóro tìsìle akódhi nì Kúlí na dhi tìni:

«Dhya dra móndí kì apálépi dhi nì apfò Sìyónà lésè gò,
dré Yàkóbhò nì ànzì kì togó adzázó àyi kì ligìma nì tà lésè.

²⁷ Dì tà má dré dra bhàle ru yìzo àyi íbe dhi, kònìdhi 'i:

Má nì àyi kì tàkonzì kì tìngá tíí.»^s

²⁸ Kàdré dì Rúbì Tani nì tà sè dhi, Ìsèrèlè ànzì nda ì atzá nyànomvá Gìkà nì kàribhá ro, àmi sùrú twá ro dhi kì tà sè. Dì, kàdré ína àyi kì zìma nì tà sè dhi, àyi ngbú mónnyá Gìkà dré lèle tò dhi 'i, tà dré tá lazíle àyi kì tábhí ì dré dhi kì tà sè.

²⁹ Tàko ko, kàdré tà tani Gìkà dré afèle dhi kì tà sè, ìndì mónnyá dré azíle dhi kì tà sè dhi, akódhi kítswá tàdzí tà í dré 'òle nda kì ladzá ko. ³⁰ Àmi atú ligìbhá Gìkà rú dhi ì, mì kìsú nyànomvá akódhi nì togó dóro Ìsèrèlè ànzì kì ligìma nì tà sè dre.

³¹ Kókpà kòdhi tìni, àyi nda ì atzá nyànomvá móndí adrèbhá ligíle akódhi rú dhi ì ró, ì kòkìsúró kókpà Gìkà nì togó dóro, mì dré akódhi nì togó dóro nda nì kìsùle dre dhi sè. ³² Tàko ko, Gìkà tayí mónnyá tíí dhi ì adrélé 'ìle àyi kì ligìma nì tà sè, í kòkìswáro àyi togó dóro tadhá àyi tíí nda ì dré be dhi bvó.

Gìkà nì rú bhàma kùle dhi

³³ Bàti, Gìkà nì tà làgí kyàkyà dhi kàdrì lavúle!

Akódhi nì tògyá ì tà nìni nì be dhi ì kàdrì lavúle!

Àdhi nì kítswá tàbvó dré adrélé tàle dhi kì àndu ngì dhi nì?

Àdhi nì kítswá láti dré adrézó tà 'o ásà dhi kì àndu nì dhi nì?

³⁴ Ngóro Gìkà nì Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni:

«Àdhi nì tà Mírì dré adrélé kìsùle dhi nì?

Àdhi tà akódhi nì drì nì?'

^s11:27 À kònò Èsáyà 59:20-21; 27:9.

^t11:34 À kònò Èsáyà 40:13.

³⁵ Àdhi fè ngá Gìká dré,
kògòró vúdrì nì nì logó dhi nì?»^u

³⁶ Tàko ko, tà tíí dhi ì angá akódhi vélésè, ì adré kpà adrélé akódhi sè, ìndì
akódhi dré.

Mìlanzilanzì kàdré akódhi dré kóná vésè kólyá! Kàdré kònìni.

12

Àma ki fèma mòbòmà ro Gìká dré dhi

¹ Dì ásà dhi, áma adrúpi ì, má adré àmi ki kodzó kònìni: Gìká dré áyi togó dóro tadhálé àmi dré dhi sè dhi, mì kàdré àmi ki rúbhá ki fe akódhi dré ngóro mòbòmà lólo lídrì ro kitswábhá akódhi mìlèsè dhi ì ró. Kòdhi lìsámbò bàti mì dré adrélé 'òle akódhi nì rú sè dhi 'ì. ² Mì kòfè àmi adrélé ru su tà mónnyá bvò kòndi àdhya ì dré adrélé 'òle dhi fbe ko. Be ró dhi, mì kòtayí àmi Gìká dré adrélé ladzálé, dré adrélé àmi ki tà kisùkisù 'o atsálé tídhí ro dhi sè. Mì kò'o kònìni dhi, mì nì di kitswá tà ki kòfalé nì lanzílé, adrézó tà Gìká dré adrélé lèle mì kò'o dhi ki ka'ì 'òle. Tà dré adrélé lèle mì kò'o nda kòdhi ì, tà dóro kitswábhá tíí akódhi mìlèsè dhi 'ì.

³ Gìká nì togó tani bhàle má rú dhi sè dhi, má adré tàá àmi àlo àlo tíí dhi ì dré dhi: Mì kàdré àmi ki tà kisù tà kàdrì ro ngóro dré kitswálé àmi sè ko dhi tñi ko. Be ró dhi, mì kàdré àmi ki tà kisù tògyá sè, ngóro Gìká dré tà ka'ìka'ì fèle àmi àlo àlo tíí dhi ì dré dhi tñi. ⁴ Àma àlo àlo tíí dhi ì rúbhá fbe àlo. Dì, rúbhá nda ína kìgá fbe bí, ìndì kìgá nda ì adré àzì twátwa dhi ki 'o. ⁵ Kókpà kòdhi tñi, àma zyandre dhi ì, mà amú ru atsálé rúbhá àlo ró Krísto na, ìndì àma tíí dhi ì rúbhá àlo nda nì kìgá 'ì. ⁶ Àma àlo àlo tíí dhi ì, mà kisú rìnyí twátwa dhi ì, ngóro Gìká dré áyi togó tani bhàle àma rú dhi tñi. Dì dhya àlo kòkisú rìnyí adrézó Gìká nì kúlí longó pròfètà àdhya tñi dhi, kàdré kúlí nda nì longó ngóro Gìká dré tà ka'ìka'ì fèle drá dhi tñi. ⁷ Dhya àzya kòkisú ína rìnyí adrézó tà 'o móndí ì dré dhi,

^u11:35 À kònò Yóbò 41:3.

kàdré áyi fe adrélé tà nda ki 'o. Dhya àzya kòkisú ína rìnyí adrézó mómí ki tadhá dhi, kàdré áyi fe adrélé àyi nda ki tadhá. ⁸ Dhya àzya kàdré ína mómí ki kodzó dhi, kàdré áyi fe adrélé àyi nda ki kodzó. Dhya àzya kàdré ína ngá fe mómí i dré dhi, kàdré ngá nda ki fe togó dóro sè. Dhya àzya kàdré ína mómí ki drì ko dhi, kàdré àyi nda ki drì ko togó wáyi sè. Dhya àzya kàdré ína mómí ki kizà bha dhi, kàdré àyi nda ki kizà bha togó kìní sè.

Lèle ni tà

⁹ Lè mì kàdré mómí ki le togó wáyi sè, túrúpú àko. Mì kàdré tà kònzì ga, adrézó tròle tà dóro rú. ¹⁰ Mì kàdré ru le àmì kòfalésè ngóro adrúpi i tìni. Mì kàdré láti nda adrézó àmì ki adrúpi ki lindrì bha àmì kòfalésè. ¹¹ Mì kàdré tà 'o togó wáyi sè, adrézó tòbvo ró ko. Be ró dhi, àmì ki togó kàdré ína àtsi ró adrézó tà 'o Mírì dré akódhi ni màràbà tìni. ¹² Mì kàdré lenzélé, adrézó mì bha Gìká véna. Mì kàdré togó tsi, mì dré adrérà'a kizà nya dhi 'á. Mì kàdré àmì ki fe adrélé tà zi Gìká tí landè àko ró. ¹³ Mì kàdré àmì ki ngá lanzí mómí Gìká àdhya adrèbhá lemerè ro dhi i dré. Mì kàdré mómí ki ka'ì dòle àmì véna togó dóro sè.

¹⁴ Mì kàdré tà tani zi Gìká tí mómí adrèbhá àmì ki mì pfo dhi i dri. Àyíya, mì kàdré tà tani zi àyi nda i dri, mì kòtatrí àyi ko. ¹⁵ Mì kàdré lenzélé túmání mómí adrèbhá lenzélé dhi íbe. Mì kàdré kpà àwó ngo túmání mómí adrèbhá àwó ngo dhi íbe. ¹⁶ Mì kàdré àmì ki adrúpi ki tà kisù, adrézó ngá àlo ró àmì kòfalésè. Mì kàdré drìkàdrì ro ko. Be ró dhi, mì kàdré àmìkya ru su mómí tàko íbe. Mì kàdré kpà àmì ki no tògyabhá ro ko.

¹⁷ Mì kàdré tà kònzì logó tà kònzì 'òle àmì rú dhi tí ko. Mì kàdré tà adrèbhá dóro mómí títi i mìlésè dhi ki nda 'òle. ¹⁸ Kòkìswá dhi, tà títi mì dré adrélé 'òle dhi i sè dhi, mì kàdré tà kèdrìkèdrì líkí àmì kòfalé mómí títi dhi íbe. ¹⁹ Áma arúpi má dré lèle tò ni i, dhya àlo kò'o tà kònzì àmì rú dhi, mì kòlogó tà kònzì nda ni vúdri drá ko. Be ró dhi, mì kòtayí láti Gìká dré adrézó áyi kombà tadhá. Tàko ko, Mírì adrè tàá áyi Kúlí na dhi: «Má ni mómí ki tà kònzì ki vúdri logó àyi dré dhi ma. Má ni tà logó àyi dré tà i dré 'òle dhi i tí dhi ma.»^v ²⁰ Dì, ngóro Gìká ni Kúlí dré

^v12:19 À kònò Dùtèrònómè 32:35.

adrélé tàle dhi tìni:

«Ámi kàribhá kàdré tàbirí fbe dhi, mí kàdré ngá fe akódhi dré nyàle.

Akódhi kàdré yí lovó fbe dhi, mí kàdré yí fe akódhi dré mvùle.

Tàko ko, mí kàdré 'òá kònini dhi, mí ni kanyò fe akódhi dré ngoró àtsíkèle
dàle akódhi dri dhi tìni.»^w

²¹ Di mí kòtayí mi tà kònzi dré adrélé lavulé dhi ko. Be ró dhi, mí kàdré mína tà kònzi lavú tà dóro mí dré adrélé 'òle dhi i sè.

13

Àma ki bhàma mónnyá àma drìle dhi ki rìnyí zàle dhi

¹ Adré làá dhi, móndí àlo àlo títí dhi ì kàdré àyi ki bha mónnyá àyi drìle dhi ki rìnyí zàle. Tàko ko, rìnyí adrézó òpì nya dhi angá ína Gìká vélésè. Akódhi bhà kpà mónnyá adrèbhá òpì nya nda i adrélé ópí ro dhi nì. ² Ásà dhi, dhya ángùdhi adrélèpi ligílè ópí í drìle dhi rú dhi, adré ína ligílè tà Gìká dré bhàle nì dhi rú. Di dhya adrélèpi 'òá kònini dhi adré Gìká ni tàbvó tàma asé àyi tàndi dri. ³ Tà bàti ró dhi, mónnyá adrèbhá tà dóro 'o dhi ì adré ópí àyi drìle dhi ki ro dhi àyi ko. Be ró dhi, mónnyá adrèbhá tà kònzi 'o dhi ì adré àyikya ópí àyi drìle dhi ki ro dhi àyi. Di mí kàdré ópí mí drìle dhi ni le ròle ko dhi, mí kàdré tà dóro 'o, akódhi kòbhàró ámi tà kuru be dhi bvó. ⁴ Tàko ko, akódhi nda Gìká ni àzì 'òlepi 'i, kàdréro ámi 'o dóro be dhi bvó. Di, mí kàdré mína tà kònzi 'o dhi, lè mí kàdré ngá ro. Àngyá ko, ópí nda rìnyí fbe adrézó tà ño móndí i dri. Akódhi Gìká ni àzì 'òlepi 'i, kàdréro tà ño dhya adrélèpi tà kònzi 'o dhi dri, adrézó Gìká ni kombà tadhá drá be dhi bvó. ⁵ Adré di làá dhi, mì kàdré àmi ki bha mónnyá àmi drìle dhi ki rìnyí zàle. Di, mì kàdré ngbà 'í 'òá kònini, à kòjoró tà àmi dri ko dhi sè ko. Mì kàdré kókpà 'òá kònini, àmi ki togó kàrókìró àmi ko dhi sè.

⁶ Tà nda sè dhi, lè mì kàdré kpà mèdáyì gi be. Tàko ko, mónnyá àmi drìle dhi i Gìká ni àzì 'obhá, adrèbhá àyi ki fe adrélé àzì nda ni 'o dhi 'i. ⁷ Mì kàdré di dhya

^w12:20 À kònò Tògyakúlí 25:21-22.

ángùdhi ni màri mì dré adrézó ába dhi ni logó akódhi dré. Màri nda kàdré mèdáyì gèma ni tà sè dhi, mì kàdré mèdáyì nda ni gí. Kàdré tákisì àzya gèma ni tà sè dhi, mì kàdré tákisì nda ni gí. Kàdré móndí ki ròma ni tà sè dhi, mì kàdré àyi nda ki ro. Kàdré móndí ki lindrì bhàma ni tà sè dhi, mì kàdré àyi nda ki lindrì bha.

Tà àzya tadhálé lèle ni tà dri dhi

⁸ Lè mì kàdré dhya àlo ni màri fbe àmi rú ko, kàdré ngbà 'í màri adrézó ru le àmi kòfalésè dhi 'i ko dhi. Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi áyi àzya ni le dhi 'o tà tíí tatrítrí kúlí dré adrélé tàle à kò'o dhi i dre. ⁹ Tòlí tatrítrí kúlí na dhi ì adré tàá dhi: «Mí kò'o múná tà ko, mí kòpfu móndí dràle ko, mí kòkugù ngá ko, ìndì mí kòbhà móndí ki ngá lovó ko.»^x Dì tòlí nda i tòlí àruka tíí dhi fbe dhi ì adré ru kisú tà tòlí àlo kònìdhi dré adrélé tàle dhi ni ta kòdhya: «Mí kàdré ámi àzya ni le ngóro mí dré adrélé ámi tàndì ni le dhi tñi.»^y ¹⁰ Dhya adrélépi áyi àzya ni le dhi kitswá ína tà kònzi 'o akódhi rú bwà ko. Dì ásà dhi, dhya adrélépi áyi àzya ni le dhi adré tà tíí tatrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi ki 'o kitswálé tíí.

Adrema gànzi ró Krísto ni agòma ni tà sè dhi

¹¹ Lè mì kàdré tà nda kòdhi ki 'o togó wáyì sè, mì dré lókyá ándrò kònìdhi ni nìle be dhi sè. Lókyá mì dré ngàzo ayí 'ásè dhi kitswá dre. Tàko ko, lókyá mà dré dra lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisúzó dhi atsá ànyi lavúlé lókyá mà dré kídhózó Yésu ni ka'ì dhi rúsè dre. ¹² Ngá adré 'òle wàle, ìndì kítú adré 'òle apfòle. Adré di lèá dhi, mà kòtingá àma rúsè tà adrélé 'òle tínímvá na dhi i, àdzú ngá ngádra àdhya ki tosózó àma rú kòdhya. ¹³ Mà kàdré atsílé ngádra 'ásè ngóro dré kitswálé dhi tñi. Dì, mà kògò adrélé tatsílé gwányá wàyá ki tà 'obe, wá tsibe, ndòtò tà 'obe, tà swà 'obe, lawàbe, ìndì lovó kònzi bhabe móndí i rú dhi ko. ¹⁴ Be ró dhi, mì kàsó àmíkya Mírì Yésu Krísto àmi rú. Mì kòtayí kpà àmi adrélé kisùá ngalè mì ni lovó kònzi àmi ki rúbhá kya ki 'o ngíni ya dhi ko.

^x13:9 À kònò Pfòma 20:13-17; Dùtèrònómè 5:17-21.

^y13:9 À kònò Lèvitíkè 19:18.

Àma ki adrúpi ki tàbvó tàma ko dhi

¹ Mì kàdré móndyá adrébhá tà ka'ika'i íbe yà yà dhi ki ka'i. Di, mì kàdré àmikya àyi nda ki ndrì tà ì dré adrélé nòle dóro yà, kó ngalè kònzi yà dhi ì sè ko. ² Tàko ko, dhya àlo ni tà ka'ika'i sè dhi, adré ngá tíí dhi ki ka'i nyàle. Di, dhya àzya tà ka'ika'i íbe yà yà dhi adré ína ngbà 'í ngábí ki ka'i nyàle dhi kòdhya. ³ Adré di lèá dhi, dhya adrélépi ngá tíí dhi ki nya nda kàdré dhya adrélépi ngá àruka ki nya ko nda ni ayízè ko. Kókpa kòdhi tíni, dhya adrélépi ngá àruka ki nya ko nda kàdré tà bha dhya adrélépi ngá tíí dhi ki nya nda dri ko. Àngyá ko, Giká ka'i akódhi nda dre. ⁴ Di, mi tá mína àdhi 'i, adrélé mómí àzya ni màràbà ni tàbvó ta ni? Màràbà nda kàdré áyi totó áyi tà ka'ika'i na yà, kó ngalè kàdré dhèle yà dhi, tà nda adré akódhi ni tàndi ni mírì ni no kòdhya. Tà bàti ró dhi, akódhi nda ni áyi totó tàtä. Tàko ko, Mírì rìnyí íbe kitswázó akódhi ni 'o adrélé áyi totó tàtä.

⁵ Àruka ni, dhya àlo adré kítú àlo dhi ni no kàdrè kítú àruka ki lavú. Di, dhya àzya adré ína kítú tíí dhi ki no díri. Adré di lèá dhi, mómí àlo àlo tíí dhi ì kàdré tà ì dré adrélé nòle tà bàti ró dhi ki ka'i togó wáyì sè. ⁶ Dhya adrélépi kítú àlo dhi ni no kítú kàdrè ro dhi, adré 'òá kònini kitswázó lindrè fe Mírì dré. Dhya adrélépi ngá tíí dhi ki ka'i nyàle dhi, adré 'òá kònini kitswázó lindrè fe Mírì dré. Àngyá ko, adré àwoyà ta Giká dré ngá nda ki tà sè. Dhya adrélépi ngá àruka ki ka'i nyàle ko dhi, adré kpà 'òá kònini kitswázó lindrè fe Mírì dré. Adré kpà àwoyà ta Giká dré ngá í dré adrélé nyàle dhi ki tà sè. ⁷ Tàko ko, àma àmakya lídrè íbe àma ki tàndi ì dré ko. Mà adré kpà dràle àma ki tàndi ì dré ko. ⁸ Mà kàdré lídrè íbe dhi, mà adré ába kitswázó lindrè fe Mírì dré. Mà kàdré kó dràle dhi, mà adré dràle kitswálé lindrè fe Mírì dré. Di mà kàdré lídrè íbe yà, kó ngalè mà kàdré dràle yà dhi, àma tíí dhi ì Mírì àdhya 'i. ⁹ Tà nda kòdhi sè dhi, Krísto drà gò dré adrízó, í kàdréró móndyá tíí lídrè ro ìndi dràbhá dre dhi ki Mírì ro be dhi bvó.

¹⁰ Di mi ró dhi, mí adré mína ámi adrúpi ni tàbvó ta àdho tà sè? Kó ngalè, mí adré ámi adrúpi ni ayízè àdho tà sè? Tàko ko, àma tíí mà ni pfo àma ki totó Giká

kandrá, kòtáro àma ki tàbvó be dhi bvó. ¹¹ Tàko ko, Gìká ni Kúlí adré tàá dhi:

«Ma, Mírì lídrì ro ni, má adré tàá tà bàti ró dhi:

Móndyá tíí dhi ki àyi ki kórókó titi má kandrá.

Móndyá tíí dhi ki tàá àyi ki tàndi ki ti sè dhi, ma Gìká 'i.»^z

¹² Di àsà dhi, àma àlo àlo tíí dhi i, mà ni àma ki tàndi ki tà ta Gìká kandrá.

Àma ki adrúpi ki 'òma ledhélé ko dhi

¹³ Di àsà dhi, lè mà kògò véle àma ki adrúpi ki tàbvó ta àma kòfalésè ko. Be ró dhi, mì kònò dóro, mì kò'oró tà àlo kitswálépi àmi ki adrúpi ni 'o dhèle tàkonzì na dhi ko. ¹⁴ Ma adrélépi Mírì Yésu na ni, má adré ka'íá tàle dhi, ngá àlo kitswá

adrélé ndí ró áyi tàndi ni tà sè ko. Di, dhya àlo kàdré ngá àlo dhi ni no ndí ró dhi, ngá nda ína ndí ró akódhi dré bàti. ¹⁵ Mí kàdré kizà fe ámi adrúpi dré ngá mí dré

adrélé nyàle dhi sè dhi, kòdhi mí adré véle tà 'o lèle sè ko. Lè mí kòkizá ámi adrúpi Krísto dré dràzo àsà nda ni tà ka'íka'ì, ngá mí dré adrélé nyàle dhi sè ko.

¹⁶ Mí kòfè kpà láti móndí i dré kitswázó ngá mí dré adrélé nòle dóro dhi ni tà ta kònzì dhi ko. ¹⁷ Tàko ko, Gìká ni Òpì, tà adrézó ngá nya ìndì ngá mvu dhi 'i ko.

Be ró dhi, Gìká ni Òpì nda ína tà adrézó tà gyägya 'o, adrézó tà kìdríkìdrì íbe, adrézó kpà arí Tirí Lólo dré adrélé fèle dhi íbe dhi 'i. ¹⁸ Dhya ángùdhi adrélépi

Krísto ni tà 'o kònìni dhi ni tà ni adré dóro Gìká mìlèsè, ìndì móndí i mìlèsè.

¹⁹ Di àsà dhi, lè mà kàdré láti nda adrézó tà kìdríkìdrì íbe àma kòfalé, adrézó kpà ru tímà àma ki tà ka'íka'ì na. ²⁰ Mí kòpfu Gìká ni àzì mányàngá ni tà sè ko. Bàti,

mányàngá tíí dhi i dóro lavúlé. Di, mí kàdré ámi adrúpi ni 'o dhèle ngá mí dré adrélé nyàle dhi sè dhi, ngá nda ni nyàma atsá ína tà kònzì ró mí dré. ²¹ Dóro ni,

mí dré zã nyàle yà, vìnò mvùle yà, kó ngalè tà àzya 'òle yà dhi ko dhi, tà nda kàdré ámi adrúpi ni 'o dhèle dhi.

²² Di tà ángùdhi mí dré adrélé ka'ìle dhi, mí kàdré tà nda ni líkí àmi kòfalé Gìká be. Kólénzé dhya adrélépi tà bha áyi tàndi dri tà í dré ka'ìle dhi ni tà sè ko dhi dré!

²³ Di, dhya àlo kàdré ína tà kayí í léna ngá í dré adrélé 'òle nyàle dhi ni tà sè gò, adrézó ngá nda ni nya dhi, Gìká ni tà bha akódhi nda dri. Tàko ko, akódhi adré tà

^z14:11 À kònò Èsáyà 45:23.

'o tà ka'ika'i sè ko. Tà bàti ró dhi, tà ángùdhi adrélé 'òle tà ka'ika'i sè ko dhi, tàkonzì 'i.

15

Tà adrèbhá àma ki adrúpi ki togó 'o kinílé dhi ki 'òma

¹ Lè àma adrèbhá rinyi ró àma ki tà ka'ika'i na dhi i, mà kàdré mónnyá tà ka'ika'i fbe yàyà dhi ki tà yàyà do àma ki togó na. Mà kàdré tà adrèbhá àma ki togó 'o kinílé dhi ki 'o kòdhya ko. ² Be ró dhi, àma àlo àlo títi dhi i, mà kàdré tà adrèbhá àma ki adrúpi ki togó 'o kinílé dhi ki 'o kòdhya, mà kàdréro àyi ki 'o dóro, adrézó àyi ki timbà àyi ki tà ka'ika'i na be dhi bvó. ³ Àngyá ko, Krísto ni tàndi 'o tá ína tà adrèbhá tá àyi togó 'o kinílé dhi i ko. Ngóro Giká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni: «Làdhá móndí ì dré adrélé dhàle mí rú dhi ì adhé má dri dre.»^a ⁴ Tàko ko, tà títi atú tisìle Giká ni Kúlí na dhi i, à tisì kitswázó àma ki tadhá, ìndì àma ki timbà àma ki tà ka'ika'i na, mà kàdréro togó tsi, adrézó mì bha Giká véna be dhi bvó.

⁵ Giká nda adré àma ki 'o togó tsi, adrézó àma ki timbà àma ki tà ka'ika'i na dhi ni. Di akódhi kòfè kpà àmi adrélé ngá àlo ró àmi kòfalésè, ngóro Yésu Krísto dré tadhále àmi dré dhi tíni, ⁶ mì kòkitswáro Giká, àma ki Mírì Yésu Krísto ni Atá ni rú bha kùle togó àlo sè ìndì kúlí àlo sè be dhi bvó.

Yésu Krísto atsá màràbà ro mónnyá títi dhi i dré

⁷ Di ásà dhi, mì kàdré ru ka'i àmi kòfalésè, ngóro Krísto ni tàndi dré àmi ki ka'ile dhi tíni, kitswázó mìlanzilanzì fe Giká dré dhi bvó. ⁸ Tàko ko, má adré tàá àmi dré dhi: Krísto atsá Yúdà ànzi ki màràbà ro Giká ni tà bàti ni tà sè, kitswálé tà Giká dré tá lazilé àyi ki tábhí ì dré dhi ki 'o títi, ⁹ mónnyá sùrú twá ro dhi ì kòkitswáro kpà Giká ni rú bha kùle akódhi ni togó dóro sè be dhi bvó. Ngóro Giká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni:

«Ásà dhi, má ni àmi rú bha kùle mónnyá sùrú twá ro dhi i kòfalé,

^a15:3 À kònò Longó ì 69:10.

adrézó longó ngo ámi rú sè.»^b

¹⁰ Kúlí nda adré kpà tàá dhi:

«Àmi sùrú twá ro ni i, mì kàdré lenzélé tùmǎní mónnyá Giká àdhya fbe wà!»^c

¹¹ Adré kpà tàá dhi:

«Àmi tíí sùrú twá ro ni i, mì kàdré Mírì ni rú bha kùle wà!

Àmi mónnyá tíí ni i, mì kàdré akódhi ni tà bha kuru!»^d

¹² Èsáyà adré kpà tàá dhi:

«Dhya àlo Yésè ni kómvó lésè dhi ni apfò

kitswálé òpì nya sùrú tíí dhi i dri.

Mónnyá sùrú twá ro dhi ki mì bha akódhi véna.»^e

¹³ Giká adrézó mì bha ásà dhi kòfè kólénzé i gàle tà kìdríkìdri be àmi léna bí, mì dré adrélé akódhi ni ka'ì dhi sè, mì kàdréro véle mì bha akódhi véna lavúlé Tirí Lólo ni rinyí sè be dhi bvó!

Pólò ni àzí mónnyá sùrú twá ro dhi i véna dhi

¹⁴ Áma adrúpi i, áma tàndi má adré ka'íà tàle dhi, mì ga àmíkya tà dóro sè bí, tà nini sè bí, ìndi mì kitswá ru kodzó àmi kòfalésè bwà. ¹⁵ Di, tágba kònini dhi, má tisì tà àruka kòdhi i àmi dré tirì àko, kitswázó tà nda ki 'o agalé àmi léna dhi bvó. Tàko ko, Giká ni togó tani bhàle má rú dhi sè dhi, ¹⁶ bhà ma adrélé Yésu Krísto ni àzí 'òlepi ró mónnyá sùrú twá ro dhi i véna. Má adré di tà 'o kòwánà àdhya tíni, adrézó Giká ni Rúbí Tani longó, mónnyá sùrú twá ro nda i kàdréro ngá fèle mòbòmà ro kitswálépi Giká mìlésè, Tirí Lólo dré bhàle adrélé lólo akódhi dré dhi i tíni.

¹⁷ Di ásà dhi, má adré áma drì bha kuru Yésu Krísto na, àzí má dré adrélé 'òle Giká dré nda ni tà sè. ¹⁸ Di, má kitswá mána tà àzya ta ko, kàdré ngbà 'í tà Krísto dré 'òle má sè mónnyá sùrú twá ro dhi ki adrizo Giká ni kúlí ka'ì 'òle dhi 'i ko dhi.

^b15:9 À kònò Longó i 18:50; 2 Sàmùwélè 22:50.

^c15:10 À kònò Dùtèrònómè 32:43.

^d15:11 À kònò Longó i 117:1.

^e15:12 À kònò Èsáyà 11:10.

'O tà nda kònini kúlí í dré afèle má dré tàle dhi í sè, tà í dré afèle má dré 'òle dhi í sè, ¹⁹ tà twátwa líndríga ró dhi kí rìnyí sè, ìndì Tírí Lólo ní rìnyí sè. Dì má longó Krísto ní Rúbí Tani nda kídhólé Yèrúsalmà na tsàle byá bvò Ìlírìkò àdhyà na.

²⁰ Àngyá ko, ma tá ngbú lovó íbe tò lizo Rúbí Tani nda ní longó àrà Krísto ní tà yizo rè ko dhi í 'ásè, má kòtobhàró ngá dzópá dhyà àzya dré bhàle dhi dri ko.

²¹ Ngóro Gíká ní Kúlí dré adrélé tàle dhi t́ni:

«Móndyá akódhi ní tà longózó àyi dré rè ko dhi kí akódhi ní no.

Móndyá akódhi ní tà yibhá rè ko dhi kí akódhi ní tà àndu ni.»^f

Pólò lè tsàle Rómà na

²² Vésè be bí, àzì nda kíkí tá láti má dré lizo àmi kí no ko dhi nì. ²³ Dì, nyànomvá dhi, má 'o àzì mána bvò kòni í 'ásè dhi akílé tíí dre. Kóná bí, ma tá lovó íbe tò lizo àmi kí no. ²⁴ Dì má adré mì bha àmi kí nòzo má dré lavúrà'a lile bvò Èsèpányà àdhyà na dhi 'á, mà kòkítswáró lenzélé túmání àmi íbe lókyá tsà sè. Àmvolásà dhi, mì ní kitswá áma ledé má dré lizo Èsèpányà na.

²⁵ Dì, nyànomvá dhi, má adré mána lile Yèrúsalmà na, kitswálé ngá adzì móndyá lólo Gíká àdhyà í dré. ²⁶ Tàko ko, móndyá ka'ìbhá Màkèdóníyà na ìndì Àkáyà na dhi ì nò tá dóro ní, ì dré ngá lokólé fèle lemerèbhá móndyá ka'ìbhá Yèrúsalmà na dhi í kòfalé dhi í dré dhi. ²⁷ Àyi nda ì kisù tá tà nda 'òle dhi àyi. Dì, tà bàti ró dhi, àyi tá móndyá nda kí màri íbe. Tàko ko, móndyá sùrú twá ro dhi ì kòkisú tà tani Tírí Lólo dré fèle Yúdà ànzì í dré dhi túmání àyi íbe dhi, àyi màri Yúdà ànzì nda kya íbe. Adré dì lèà dhi, móndyá sùrú twá ro nda ì kàdré àyi kí ngá lanzí Yúdà ànzì nda í dré. ²⁸ Dì má kàdzí ngá fèle nda í àyi dré gò, àzì nda ní 'òzo akílé tíí dre dhi, má ní láti do lavúzó àmi tasè gò, lile Èsèpányà na. ²⁹ Má ní tàle dhi, lókyá má dré dra tsàzo àmi véna dhi sè dhi, má ní tsa Krísto ní tà tani íbe bí dhi be.

³⁰ Áma adrúpi í, má adré àmi kí kodzó àma kí Mírì Yésu Krísto ní rú sè, ìndì lile Tírí Lólo àdhyà sè, mì kàdréro tà zì Gíká tí má dré, adrezó àdzú bhu túmání má be. ³¹ Mì kàdré tà zì tíá, kàpáro ma móndyá ka'ìbhá ko Yúdáyà na dhi í

^f15:21 À kònò Èsáyà 52:15.

drígàsè be dhi bvó. Mì kàdré kpà tà zi, móndyá ka'ìbhá Yèrúsalmà na dhi ì kòka'ìró tà má dré adrélé 'òle àyi dré dhi be dhi bvó. ³² Di Gìká kòlè dhi, má ni tsa àmi véna arí be bí gò, mà dré kitswázó lovólé tsà tùmání àmi ìbe. ³³ Gìká adrélépi tà kàdré kòndri fe dhi kàdré tùmání àmi ìbe tíí! Kàdré kònini.

16

Pólò ni mòdo fèma móndí twátwa i dré dhi

¹ Má lè àma ki amvúpi Fòwíbè ni tà tadhálé àmi dré. Akódhi nda màràbà Èkèlézyà Kèkùréyà na dhi àdhya 'ì. ² Má adré lèá dhi, mì kòka'ì akódhi dòle dóro Mírì Yésu ni rú sè, ngóro dré kitswálé móndyá lólo Gìká àdhya i sè dhi tíni. Mì kòledé kpà akódhi tà ángùdhi dré adrézó lovó ni ìbe dhi sè be. Àngyá ko, akódhi ni tàndi ledé móndí bí dhi i dre. Ledé kókpà ma 'í.

³ Mì kòfè mòdo Pìrìsíká i dré Àkílà be. Àyi nda i áma àzìàmú Yésu Krísto na dhi 'ì. ⁴ Ì ka'ì tá àyi ki tàndi ki lídrì fèle adrélé ànyi dràdrà mìle, kitswázó áma tídrì dhi bvó. Di má adré ngbà 'í àwoyà fe àyi dré ma kalóma ko. Èkèlézyà tíí móndyá sùrú twá ro dhi kya ì adré kókpà àwoyà fe àyi dré. ⁵ Mì kòfè kpà mòdo móndyá Èkèlézyà àdhya adrèbhá ru kimó àyi ki dzó na dhi i dré be. Mì kòfè mòdo áma arúpi Èpènetò, má dré lèle tò dhi dré be. Akódhi nda tá dhya Krísto ni ka'ilepi drìdrì bvó Àsýyà àdhya na dhi 'ì. ⁶ Mì kòfè mòdo Màrýyà, àzì 'òlepi landèzo àmi dré dhi dré be. ⁷ Mì kòfè mòdo Àndròníkò i dré Yùnìyà be be. Àyi nda i áma aró, mà dré tá adrézó tùmání àyi ìbe bádzó na dhi 'ì. Àyi kpà móndí kàdrì àpóstolò i kòfalé dhi 'ì. Ì ka'ì tá kpà Krísto drìdrì má kandrà.

⁸ Mì kòfè mòdo áma arúpi Àpìliyátò, má dré lèle Mírì na dhi dré be. ⁹ Mì kòfè mòdo Ùrùbànò, àma ki àzìàmú Krísto na dhi dré be. Mì kòfè mòdo áma arúpi Sàtàkísà, má dré lèle tò dhi dré be. ¹⁰ Mì kòfè mòdo Àpélè, àyi tà ka'ìka'ì Krísto na dhi ni tadhálépi ngádra 'á dhi dré be. Mì kòfè mòdo móndyá Àrìstòbúlò ni dzó na dhi i dré be. ¹¹ Mì kòfè mòdo áma aró Èròdíyò dré be. Mì kòfè mòdo móndyá Mírì Yésu ni ka'ìbhá Nàrùkísò ni dzó na dhi i dré be. ¹² Mì kòfè mòdo Trífayínà i dré Trífósà be be. Àyi nda i tòkó adrèbhá Mírì ni àzì 'o landèzo dhi 'ì. Mì kòfè

mòdo áma arúpi Pèrúsì, má dré lèle tò dhi dré. Akódhi nda tòkó àzya adrélépi Mírì ni àzì 'o togó wáyi sè dhi 'i. ¹³ Mì kòfè mòdo Rúfù, Mírì dré zìle dhi dré, ìndì andre ni adrélépi kókpa áma andre ró dhi dré be. ¹⁴ Mì kòfè mòdo Àsikùrítò dré, Fèlègónà dré, Èrúmè dré, Pàtróbà dré, Èrúmà dré, ìndì àma ki adrúpi adrèbhá àyi íbe dhi i dré be. ¹⁵ Mì kòfè mòdo Fìlòlógò dré, Yùlìyà dré, Nèréwù dré amvúpi ni be, Òlìpà dré, tùmání mónnyá títí Gìkà àdhyà adrèbhá àyi íbe dhi íbe. ¹⁶ Mì kòfè mòdo adrézó ru kamú àmi kòfalésè lèle sè. Èkèlèzyà títí Krísto àdhyà ì fè kókpa mòdo àmi dré.

Tà tàle kùdù ro mónnyá ka'ìbhá ki kodzózó dhi i

¹⁷ Áma adrúpi i, má adré àmi ki kodzó, mì kàdréro àmi ki líkí mónnyá adrèbhá àmi ki 'o ru lanzí àmi kòfalésè dhi ki tà sè. Àyi nda ì adré tà twá tadhá tà mì dré kiséle dhi i rúsè, adrézó mónnyá àruka ki 'o ledhélé tàkonzì na. Mì kàdré adrélé twá àyi rúsè. ¹⁸ Tàko ko, mónnyá làsú be kònini nda ì adré àma ki Mírì Yésu Krísto ni tà 'o akódhi ni màràbà i tìni ko. Be ró dhi, àyi àyikya màràbà àyi ki tàndi ki lovó kya 'i. Ì adré kúlí kìnḱkìnì ki ta túrúpú kúlí íbe, adrézó mónnyá tà nibhá ko dhi ki lítí. ¹⁹ Dì, kàdré ína àmi ki tà sè dhi, mónnyá títí dhi ì yi tàle dhi, mì adré Mírì ni kúlí ka'ì 'òle ngíni ya dhi 'í. Má adré dì lenzélé àmi ki tà sè. Dì, má adré lèá dhi, mì kàdré tògya ró tà dóro ki tà sè, adrélé kpà tà àko àmi rú tà kònzi ki tà sè. ²⁰ Tayí ngbà 'í lókyá tsà, Gìkà adrélépi tà kèdríkèdrì fe dhi dré àmi ki fèzo Sàtánà ni ató àmi ki pá zàle.

Àma ki Mírì Yésu kòbhà áyi togó tani àmi rú!

²¹ Áma àzìamu Tìmòtèyò fè mòdo àmi dré. Lùkíyò, Yàsónà, ìndì Sòsipátrò adrèbhá áma aró ro dhi, ì fè kpà mòdo àmi dré.

²² Ma, Tèrùtíyò wárágà kònìdhi ni tisìlepi ni, má adré mòdo fe àmi dré Mírì ni rú sè.

²³ Gáyò, àma ki ka'ilepi dòle áyi dzó na mónnyá títí Èkèlèzyà àdhyà íbe dhi, fè mòdo àmi dré. Èràstò bhàandre kònìdhi ni làfa líkílépi dhi, tùmání àma ki adrúpi Kùwàrútò be dhi ì fè kpà mòdo àmi dré. [^{24g}]

^g16:24 Wárágà Gìkà ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adré kúlí kòni ki

Gìká ni rú bhàma kùle kùdù ro dhi

²⁵ Rúku kàdré Gìká dré! Akódhi rinyí fbe kitswázó àmi ki timbà àmi ki tà ka'ika'i na, Yésu Krísto ni Rúbí Tani má dré adrélé longólé dhi sè, ngóro Gìká dré tà ni zùle kínó lésè dhi ni tadhálé dhi tñi. ²⁶ Nyànomvá dhi, Gìká adrélépi kóná vésè kólyá nda 'o tà nda apfòle ngádra 'á tà pròfétà ì dré tisìle áyi Kúlí na dhi ì sè, kitswálé móndí sùrú títí ì lésè dhi ì kòka'iró akódhi, adrézó kpà akódhi ni kúlí ka'i 'òle be dhi bvó. ²⁷ Mìlanzilanzì kàdré Gìká àlo kwákwá tògya ró nda dré Yésu Krísto sè kóná vésè kólyá! Kàdré kònini.

kisú kònwa ko: [Àma ki Mírì Yésu Krísto ni togó tani kàdré àmi fbe. Kàdré kònini.]